

SOCIAL KONSEKVENSANALYS & BARNKONSEKVENSANALYS

**Detaljplan för handel, bostäder mm inom Kv Gösen inom staden
Gamlestaden i Göteborg**

Bilaga till detaljplan

April 2023

INNEHÅLL

Metod	s.3
Social hållbarhet i stadsplanering	s.4
Nollalternativ	s.5
Om De Gamla Kullagerfabrikerna	s.6
Planområdet	s.7
Målformuleringar	s.8
Planförslag och omvärld	s.10

Del 1 - Social konsekvensanalys

Sammanhållen stad	s.16
Samspel	s.19
Vardagsliv	s.21
Identitet	s.23
Hälsa och säkerhet	s.26

Del 2 - Barnkonsekvensanalys

Sammanhållen stad	s.30
Samspel och lek	s.32
Vardagsliv	s.34
Identitet	s.36
Hälsa och säkerhet	s.38

Slutsats	s.41
----------	------

Källor	s.42
--------	------

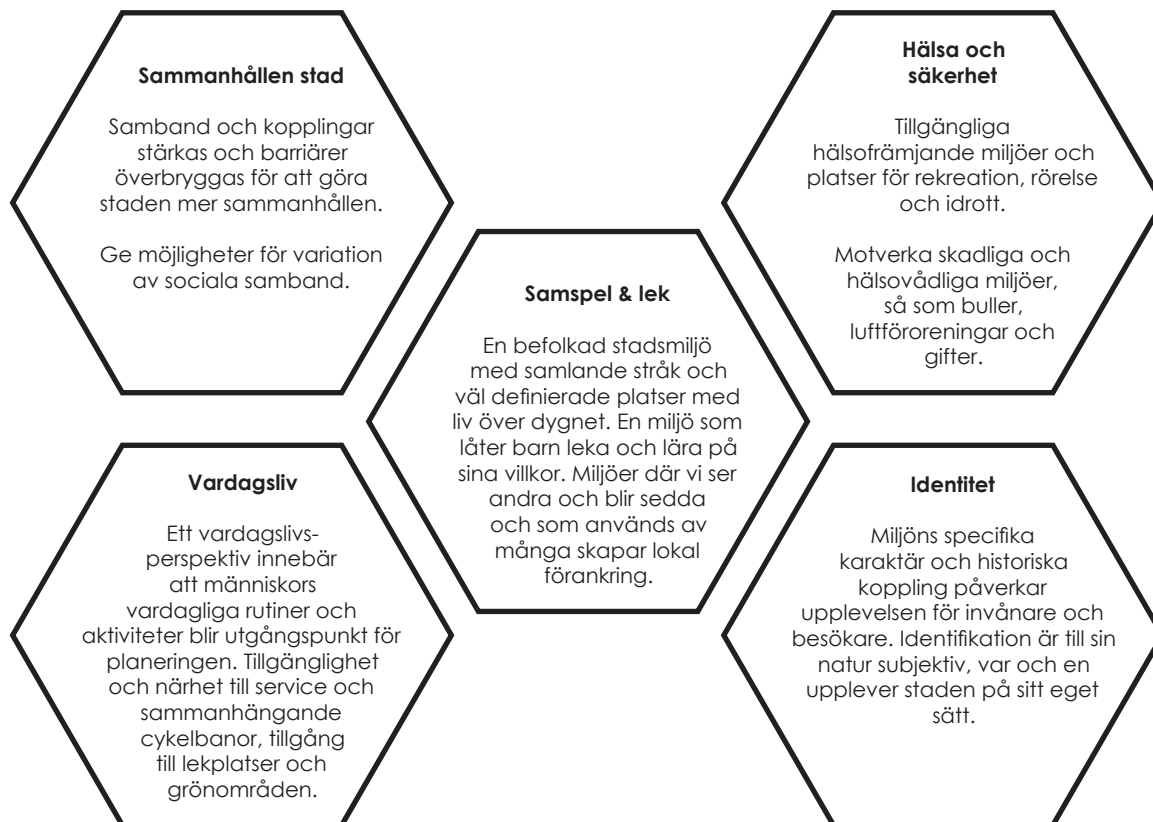
På uppdrag av: Stena Fastigheter och Stadsbyggnadskontoret i Göteborg

Konsult: Liljewall
Cecilia Windh, samhällsplanerare
cecilia.windh@liljewall.se

METOD: KONSEKVENSANALYS

Göteborgs stads stadsbyggnadskontor har tagit fram ett verktyg för social konsekvensanalys (SKA) och barnkonsekvensanalys (BKA). Detaljplanen för Kv. Gösen bedöms vara social komplexitetsnivå 3: Planen eller planområdet innehåller samhällsfunktioner och/eller ett stort antal bostäder, eller innehåller tydliga målkonflikter.

SKA/BKA för kv. Gösen har tagits fram genom en workshopserie tillsammans med tjänstemän på Stadsbyggnadskontoret, Trafikkontoret, Park- och naturförvaltningen, Socialförvaltningen Nordost, Kulturförvaltningen samt representanter för Stena fastigheter. Relevanta utredningar kopplade till detaljplanen, kommunala policies och riktlinjer ligger till grund för analyserna.

Social konsekvensanalys (SKA)

	Byggnad och plats	Närmiljö	Stadsdel	Stad	Region
Sammanhållen stad					
Samspel					
Vardagsliv					
Identitet					

Barnkonsekvensanalys (BKA)

	Byggnad och plats	Närmiljö	Stadsdel	Stad	Region
Sammanhållen stad					
Samspel					
Vardagsliv					
Identitet					
Hälsa och säkerhet					

SOCIAL HÅLLBARHET I STADSPLANERING

Social hållbarhet måste utgå ifrån den lokala kontexten och de förutsättningar som finns just här. Ett nybyggt, tätt och centralt stadsutvecklingsområde har en särskild möjlighet i att skapa robusta, hållbara och levande miljöer för människor. Att bygga på detta sätt innebär också utmaningar och målkonflikter som planeringen måste hantera. Vissa frågor kan hanteras i detaljplaneskedet, andra behöver föras vidare till genomförandefas och därefter hanteras kontinuerligt efter att människor flyttat in i området.

NYTT

Nybyggda områden har en utmaning i att skapa sociala värden på en plats där sociala samspel saknas eller ska vidareutvecklas. De gamla kullagerfabrikerna bygger vidare på en industriell historia och har främst varit en arbetsplats. Det nya kan vara positivt då det tillför något till staden som inte tidigare funnits och skapar nya mötesplatser. Det är viktigt att skapa naturliga flöden genom nybyggda områden och publika funktioner och målpunkter så att det inte upplevs som en privat ö.

Att bygga nytt innebär ofta höga priser både på bostäder och lokaler. Det är en utmaning att skapa en variationsrik och inkluderande stadsmiljö om det blir en ensidig prisbild. En blandning av upplåtelseformer och storlekar på både bostäder och lokaler blir särskilt viktigt. Det kan ta tid för handlare och verksamheter att etablera sig och det bör finnas en plan för hur man stöttar näringsidkare i etableringsfasen. De som finns i området idag behöver värnas för att kunna vara kvar - både ekonomiskt och praktiskt när ett område byggs ut. De offentliga rummen är viktiga som konsumtionslösa mötesplatser.

Att bygga ut en större stadsdel tar flera år och etablering kommer att ske i etapper. De som är först att flytta in får leva i en stökig och ofärdig miljö länge vilket kan vara påfrestande. Det betyder att grundläggande sociala funktioner måste finnas på plats redan från början och de nyinflyttade bör skyddas mot störningar.

TÄTT

Täthet handlar inte bara om höga hus och slutna kvarter. Täthet har samband med flera planeringsaspekter och sammantaget kan en tät stad skapa bra förutsättningar för en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling. När staden förtätas kommer dock avvägningarna mellan olika intressen att bli fler och svårare, och målkonflikter behöver hanteras i planeringen av den växande staden.

Hur målkonflikterna hanteras är en nyckelfråga för modern stadsutveckling. Att vissa kvaliteter kompromissas går inte att undvika, men då behöver man jobba aktivt med kompensationsåtgärder, så att resultatet blir en god livsmiljö. Den täta staden behöver planeras med förståelse och kunskap om hur vardagslivet påverkas. Planeringen av bostäder, lokaliseringen av verksamheter, förskolor och skolor, utformningen av de gemensamma offentliga rummen bör ha vardagslivet i fokus samt bidra till att förenkla människors liv och skapa ett trivsamt stadsliv, för folkhälsan och för att skydda miljön. Särskilt förskolor och skolor är en utmaning i De gamla kullagerfabrikerna.

Utmaningar med en tät stadsmiljö kan vara otillräckligt dagsljus, brist på grönytor, högt slitage på offentliga ytor och hög koncentration av människor vilket belastar systemen. Fördelar är ett stort underlag för service och kollektivtrafik, levande stadsmiljöer med mycket rörelser, mångfald av boende och verksamma samt att man sparar värdefull naturmark.

CENTRALT

Att bygga centralt i en stad innebär att skapa en allmän öppen plats, en stadsdel som är till för hela staden. Ett centralt läge knyter samman delar av staden och koncentrerar en gemensam kärna. Det betyder att det krävs fler funktioner, större utbud och mer aktiviteter än i ett perifert läge. Att balansera den allmänna karaktären av en central stadsdel med de boendes önskan om en privat sfär handlar ofta om kvarterens utformning och tydliga gränser. Slutna kvarter med privata gårdar kan väga upp för stadsmiljöns offentliga karaktär.

Nollalternativ

Nollalternativet ska användas som en jämförelse med utbyggnadsförslaget i konsekvensbedömningen och beskriva vad skillnaden är med och utan en ny detaljplan för området.

Nollalternativet i planen är att området inte får en ny gällande detaljplan och fortsätter omfattas av befintliga gällande stadsplan från 1963. Det innebär att den tillåtna markanvändningen i området till största del kommer att vara industriell verksamhet och kontor.

Den gällande stadsplanen beskriver att bostäder får inredas i den utsträckning byggnadsnämnden prövar detta som lämpligt, vilket komplicerar en eventuell bygglovsprocess.

Att ett så pass centralt område som De gamla kullagerfabrikerna fortsatt kommer att vara obebyggt är osannolikt då platsen har bra anknäringar till både centrala Göteborg och Partille, kollektivtrafik och bra anslutningar till E45 och järnväg.

Nollalternativet utgår därför ifrån att området kommer att utökas med någon form av industriell verksamhet eller kontor.

Nollalternativet innebär att parken längs Säveån inte finansieras genom detaljplanen. Nollalternativet innebär ingen tillförd grönska eller rekreationsyta till stadsdelen Gamlestaden och heller inte bidra till visionen om ett blågrönt stråk längs stadens vattendrag. Tillgången till Säveån för människor skulle vara oförändrad eller minskad. Säveån kan behöva skydd för att hantera översvämningar oberoende av detaljplanen.

Kulturmiljön skulle i huvudsak vara intakt enligt den struktur som råder 2022. Det vill säga de flera historiska husen och miljöerna blandat med nyare bebyggelse och markparkeringar. För att skydda byggnaderna ytterligare behövs skydd enligt detaljplanen vilket inte kommer förverkligas i ett nollalternativ och innebär en otydlighet i bygglovsskedet.

OM DE GAMLA KULLAGERFABRIKERNA

Gamlestaden utgör en viktig markresurs i Göteborg och står inför en omfattande stadsförnyelse, där tidigare fabrikskvarter och trafikområden successivt ska omvandlas till en tät stadsmiljö med blandat innehåll. Stadsdelen ligger centralt, men upplevs idag splittrad och isolerad från övriga centrala stadsdelar.

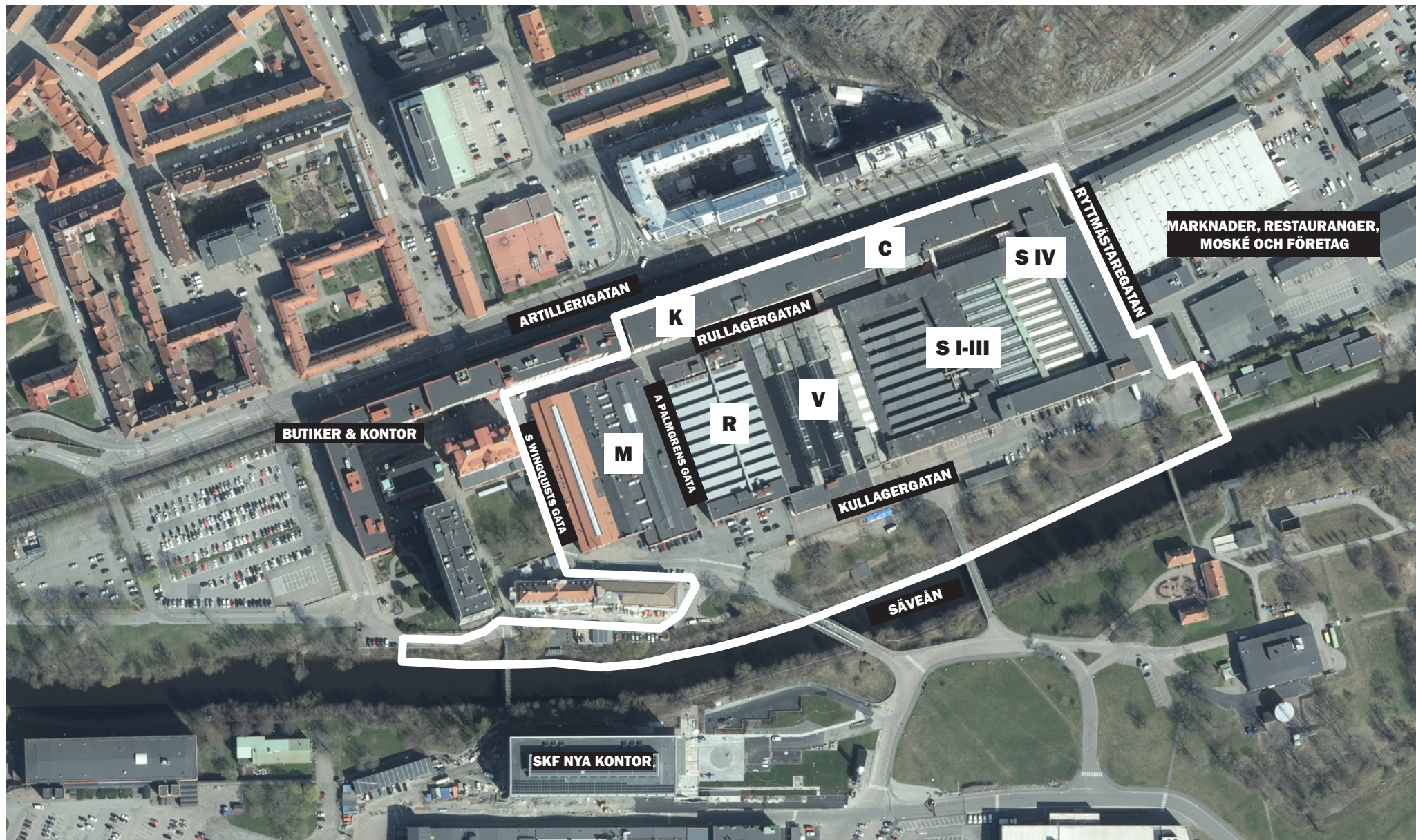
I Gamlestaden har Svenska Kullagerfabriken, SKF, helt flyttat ut ur sina äldsta fabriker i kvarteret Gösen söder om Artillerigatan, vilket innebär möjligheter att integrera kvarteret med stadsdelen på ett nytt sätt och använda mark och befintliga fabriksbyggnader för annat ändamål.

Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för blandad stadsbebyggelse med handel, bostäder, kontor, kultur och service i den gamla fabriksmiljön.

Detaljplanen utgör en del i en större helhet för utveckling av hela Gamlestaden där man avser att utveckla en sammanhängande, tät, urban kvartersstruktur som ansluter till en levande och effektiv knutpunkt där region- och pendeltåg, spårvagnar, bussar och cyklar sammanstrålar på ett funktionellt sätt.

PLANOMRÅDE NULÄGE

MÅLFORMULERINGAR

Sammanhållen stad

1. Gamlestaden, och planområdet, är en strategisk knutpunkt där staden eftersträvar en tät bebyggelse som samlar funktioner och människor för att skapa levande platser under många av dygnets timmar. Tätheten ska balanseras mot behovet av samhällsservice och offentliga rum.
2. Öppna upp planområdet mot närområdet genom ett antal strategiska stråk. Stråken ska förlängas över Artillerigatan där det är möjligt, längs med Sävån och mot både Hornsgatan och Ryttmästaregatan. Säkra skolvägar för alla barn behöver säkerställas. Planområdet ska upplevas orienterbart och integrerat i stadsväven utan att tappa karaktären av ett avgränsat historiskt industriområde.
3. Bostadsutbudet bör komplettera Gamlestadens befintliga bestånd gällande upplåtelseform och storlek. Ur ett barnperspektiv är det viktigt med familjevänliga bostäder med god funktion och storlek.

Samspel

4. Öppna upp planområdet med publika mötesplatser både inomhus och utomhus. Verksamheter, gatumiljöer och parkstråk bör rikta sig till fler än de boende. Allmänna mötesplatser för barn och unga är särskilt viktigt. Locka fler människor genom en variationsrikedom av upplevelser. 24/7 och 365.
5. Samspelet mellan grannar skapar ett grannskap där man känner igen varandra, känner sig trygg och sedd. Det ger grunden till hur en stadsmiljö används. Skapa både privata, semi-privata och offentliga miljöer för att få en variation av mötesplatser och stadsrum. Gatumiljön bör vara inbjudande för vistelse och samspel på gåendes villkor. Disponera gaturummet och skapa mer yta där människor vill vistas och röra sig.
6. Samspel mellan verksamheter och bostäder handlar både om logistik, entréer, flöden och ljud. Skapa goda förutsättningar för verksamheterna att bidra till området i ett positivt samspel med bostäderna.

Vardagsliv

7. Säkerställ tillgänglig kommunal service och ta höjd för de behov som de nya bostäderna genererar. Det innebär att det ska finnas förskola, skola, daglig verksamhet, kulturskola, idrottsplatser och hallar inom planområdet eller i närheten. Barnomsorg ska hålla hög kvalitet för barns lika livsvillkor.
8. Bidra till enkel och hållbar mobilitet genom tillgängliga hållplatser, cykelvägar för både höga och låga hastigheter samt effektiv parkering för cykel och bil. Turtäthet och kapacitet i kollektivtrafiken behöver matcha behovet.
9. De som bor och verkar i planområdet innebär ett ökat underlag till och utbudet av vardagsservice så som matbutiker, vårdcentral, apotek, restauranger och fritidssysselsättningar. Genom att bygga både bostäder, kontor och verksamhetslokaler kan planområdet bidra till ett rikt vardagsliv för många.
10. Om möjligt, knyta samman södra och norra delen av Sävån för att skapa ett flöde mellan stadsrummet och en ökad trygghet.

Identitet

11. Planområdet bidrar till Gamlestadens starka identitet och är en värdefull kulturhistorisk industrimiljö. Ny bebyggelse bör tillföra en ny årsring i Gamlestaden, med respekt för den historiska kontexten och hög kvalitet till framtiden.
12. Sävån är ett identitetsskapande element i hela Gamlestaden och särskilt inom planområdet som bör lyftas fram och tillgängliggöras.
13. Kulturutbudet är ett viktigt socialt kitt i ett grannskap. Lokaler och arenor för ett kulturliv, för barn som vuxna, kan bidra till Gamlestadens identitet och karaktär.
14. Spara och bevara identitetsmarkörer i stort och smått. Från gatustruktur till hus till skyltar, foton, dekorationer eller ljussättning. Kulturmiljön är värdeskapande och ger en säregen prägel till platsen.

Hälsa och säkerhet

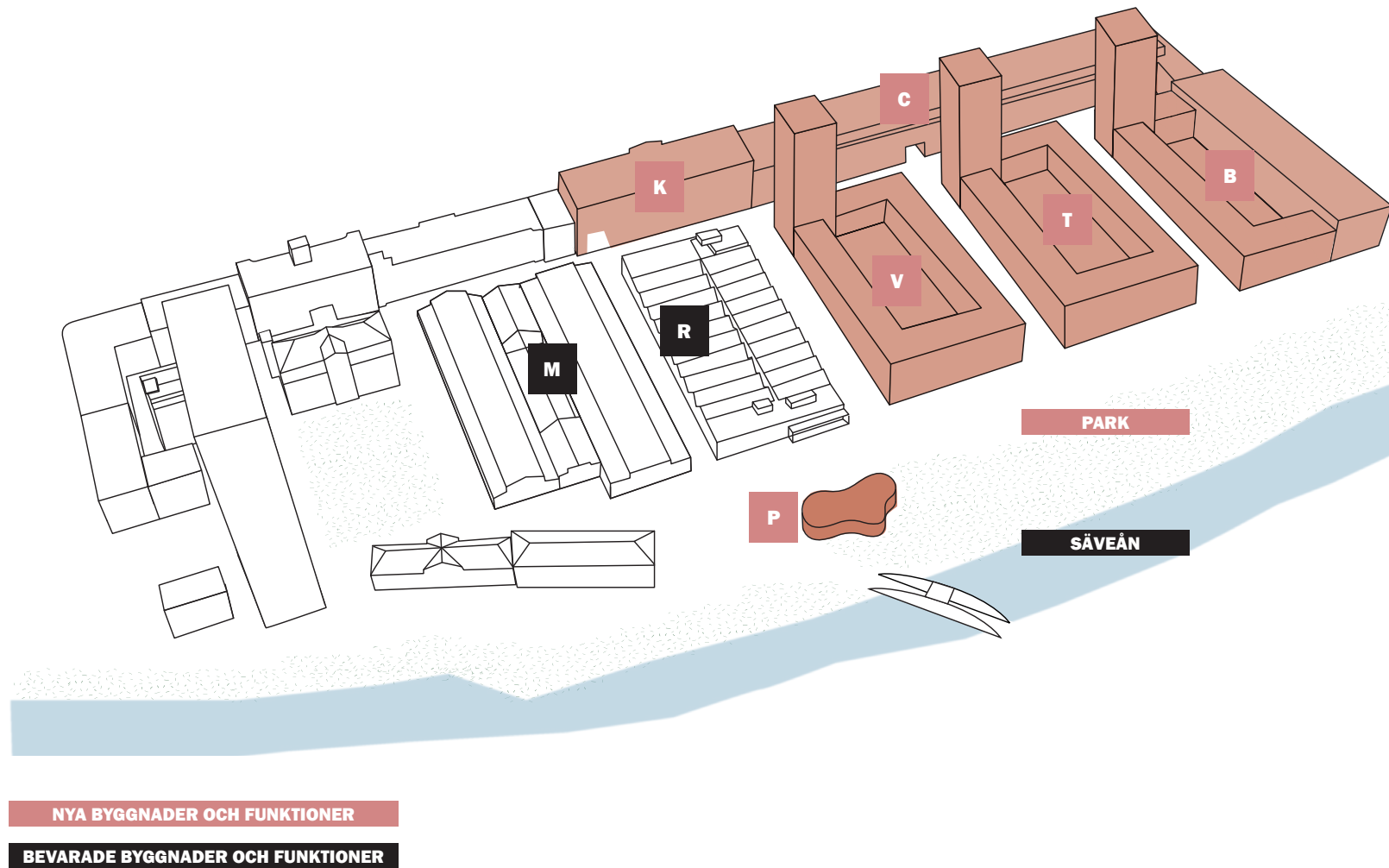
Motverka ohälsa:

15. Planområdet ska vara en hälsosam livsmiljö och inte skada människors hälsa genom buller, risk, föroreningar eller dålig luftkvalitet.
16. Planområdet ska ha ett gott komfortläge med sol, vind och ljudmiljö som ger god livskvalitet både inomhus och utomhus.
17. Gamlestaden har en problematik med otrygghet och ny stadsutveckling bör bidra till att skapa ökad trygghet genom kvartersformer, innehåll, programmering av allmän plats och ljussättning.
18. Särskilt fokus på barns hälsa och riskfyllda situationer. Markföroreningar, trafikmiljö, vattenkontakt med mera.

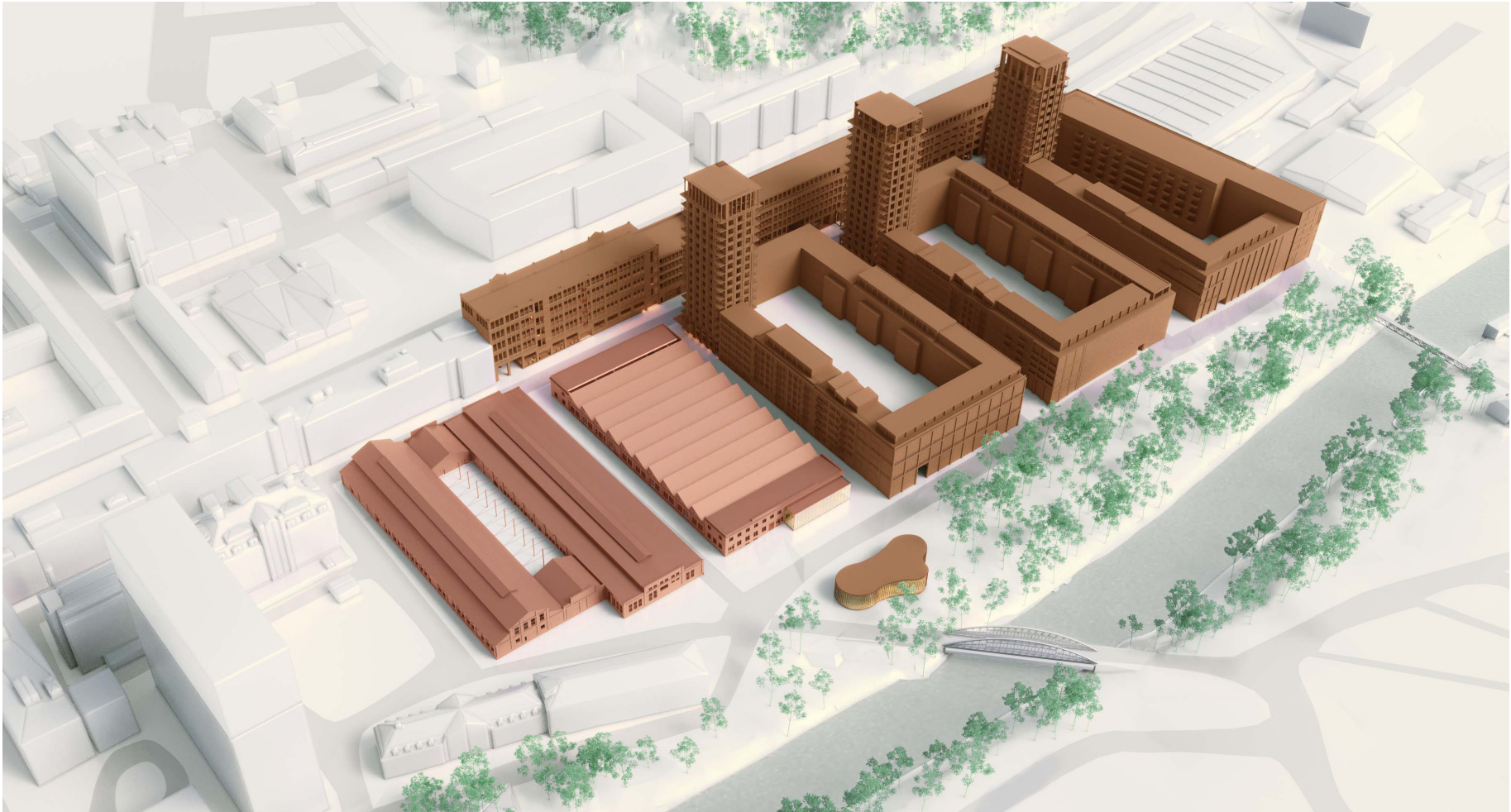
Förebygga god hälsa:

19. Planområdet ska bidra till en trafiksäker miljö för alla som vistas i och intill området. Särskilt fokus bör ligga på framkomlighet för gång och cykel.
20. Tillgången till rekreation och hälsa i flera skalor, från bostadsgården till kvartersgatorna, bostadsnära park och ett nätverk av större parker och naturområden ska säkerställas. Platser för motion, umgänge, lek, vila, tystnad och vattenkontakt finns i närområdet.

PLANFÖRSLAG/ ILLUSTRATION

PLANFÖRSLAG/ ILLUSTRATION

VISUALISERAD ARBETSSKISS

AKTUELLA DETALJPLANER

1. Gamlestaden - Blandstad vid Hornsgatan

Planens syfte är ombyggnad och påbyggnad av HK3 samt att skapa två nya byggrätter i anslutning. Området skall förtätas och tillåta en blandning av olika funktioner och bättre integreras med Gamlestaden. Samråd genomfört sommaren 2022.

2. Gamlestaden - Förlängning av Hornsgatan

Ny väg och bro över Sæveån. Den nya förbindelsen över Sæveån är en del av den samlade trafiklösningen i Gamlestaden. Granskningshandling utställd jan-feb 2023

3. Gamlestaden - Gamlestads torg etapp 2

Blandstadsbebyggelse i kvartersform med ca 900 lägenheter, en F-3-skola och ca 40 000 kvm lokalytor för kontor, service, butiker m.m. I planförslaget föreslås en rivning av befintlig trafikviadukt. Gamlestadsvägen byggs om till en stadsgata i markplan som leds över en ny bro över Sæveån. Samråd genomfört mars 2020.

OMRÅDESBILDER

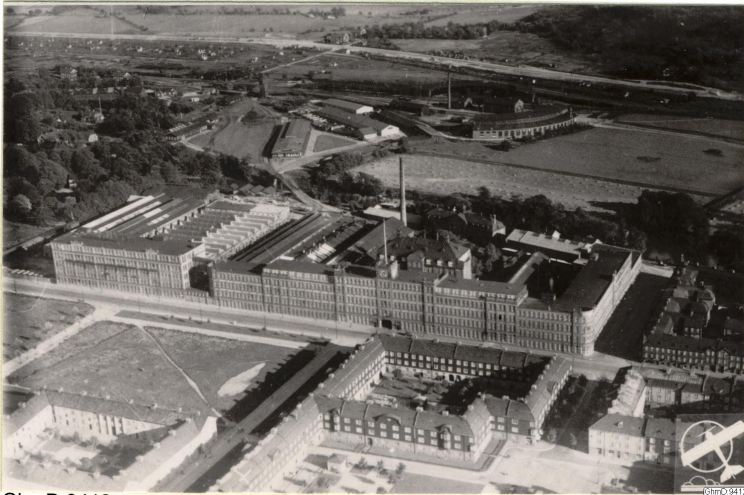

FOTO FRÅN 1940-TAL, GÖTEBORGS STADSMUSEUM

FOTO FRÅN 1930-TAL, GÖTEBORGS STADSMUSEUM

SKF GAMLA HUVUDKONTOR OCH HUS M

FOTO FRÅN NEDLAGD VERKSAMHET, HUS M

TOMMA VERKSAMHETSLOKALER, HUS R

OMRÅDET SETT FRÅN RULLAGERGATAN

OMRÅDESBILDER

Sävån rinner från sjön Säven och mynnar i Göta älv. Längs ån är flera sträckor naturskyddade bland annat vid kv. Gösen är ån ett Natura 2000-område. Intill planområdet finns båthus som byggdes av arbetare på SKF och bland annat båtklubben Estonia har sin verksamhet här. Det finns en unik naturmiljö med en egen identitet tack vare båthusen som fått ligga dolda bakom industriområden och båtvarv.

Sävån kopplar samman Sävedalen, Gamlestaden, Packhusområdet och Gullbergsvass som kan upplevas från båt på nära håll. Sävån är en del av Gamlestadens historia som industrinav och en viktig förutsättning för Göteborgs framgång som industristad.

DEL 1

SOCIAL KONSEKVENSANALYS

LIVET I DE GAMLA KULLAGERFABRIKERNÄ

SAMMANHÅLLEN STAD

I en socialt sammanhållen stad ser människor från olika sociala grupper varandra i det dagliga livet. Människor korsar varandras stråk och delar i viss mån vardagsliv och kan genom detta känna en sammanhållning med de man ser i stadsmiljön. Det är också en stad där olika delar i livet vävs samman i en närhet och en variation. Boende, arbete, kultur och rekreation är inte separerade i olika zoner.

Förutsättningar

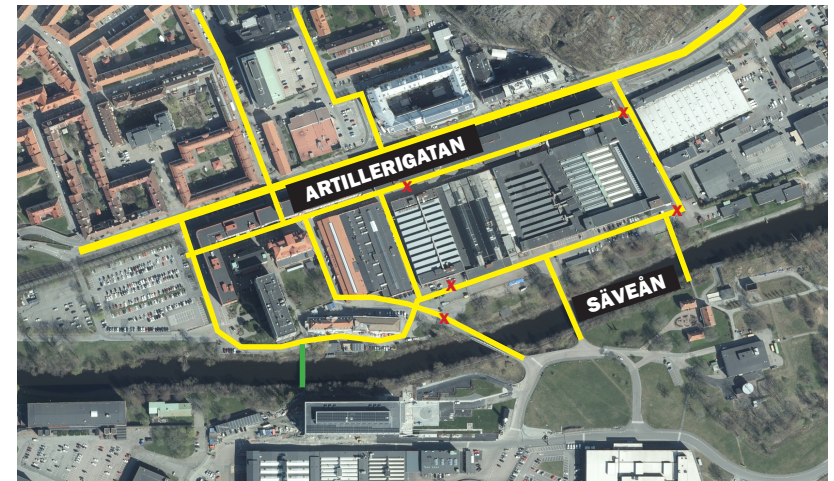
Gamlestaden är en av Göteborgs strategiska knutpunkter och stora utvecklingsområden. En ny station, bostäder, kontor, restauranger och service har tillkommit de senaste åren. Än är det långt ifrån färdigbyggt och nya detaljplaner och byggprojekt tillkommer fortfarande.

Artillerigatan är ryggraden genom Gamlestaden med kollektivtrafik, biltrafik, gång- och cykelstråk. Stråket är viktigt för ett stort område, från Partille mot centrala Göteborg, och är därmed en koppling för många både inom och utanför Gamlestaden. Artillerigatan har högt tempo, tät trafik och få övergångar för att inte störa spårtrafiken.

Brahegatan skapar ett starkt stråk från Gamlestadsskolan över Artillerigatan in i planområdet via den gamla A-porten. De interna tvärgatorna inom planområdet bryts i nuläget av hus K och C. Planområdet är ett kringbyggt tidigare industriområde byggt för SKF:s verkstäder och kontor. Kopplingar till omvärlden har inte varit relevanta förutom på ett par strategiska punkter.

Spårvagnslinjerna 6, 7 och 11 stannar på hållplats SKF vilket innebär effektiva resor mot både öst och väst. Här går även stombuss 58 och buss 510 med tät trafik. Hållplatsen ligger i dag vid A-porten vilket gör den tillgänglig från planområdet.

Säveån har varit områdets pulsåder och en stor tillgång för industrin. På södra sidan ån finns utöver SKF:s verksamhet, det gamla Mariedals landeri och en parkmiljö som är stängd för allmänheten. Säveån är inte tillgänglig från planområdet eftersom det är stängsel och grindar i östra delen och hög vegetation i den västra. Broarna är inte i bruk eller används bara av SKF:s verksamhet. Bäst upplevelse av Säveån får man idag från vattnet.

Det finns befintliga stråk som kopplar samman planområdet med grannskapet, men flera av dem är stängda för allmänheten i dagsläget. De röda kryssen indikerar portar. Andra sidan Säveån tillhör SKF:s verksamhetsområde och är därmed stängt för allmänheten. Den gröna linjen är en befintlig gångbro som leder till Kristinelundsbadet och är öppet för allmänheten.

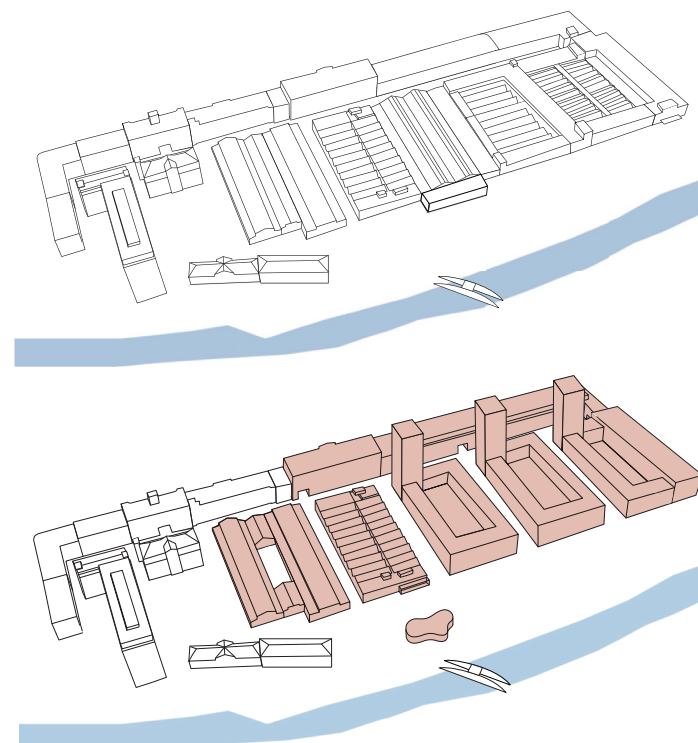
Gamlestaden är väl sammanlänkat med kollektivtrafiksystemet och Gamlestaden station har dessutom regionala pendeltåg.

En stor del av bostadsbeståndet i Gamlestaden är hyresrätter och många lägenheter är av mindre storlek. Medelhyran är enligt SCB lägre i Östra Göteborg än i Göteborg som helhet. Medelhyran år 2021 i Östra Göteborg ligger på 1162 kr/ m2 och 1254 kr/m2 i Göteborg. Sedan 2018 har nya bostäder byggts, både inom allmännyttan och av privata bostadsutvecklare. En majoritet av nyproduktionen är bostadsrätter. I det nyproducerade beståndet är hyresnivån högre, 1 720 kr/m2.

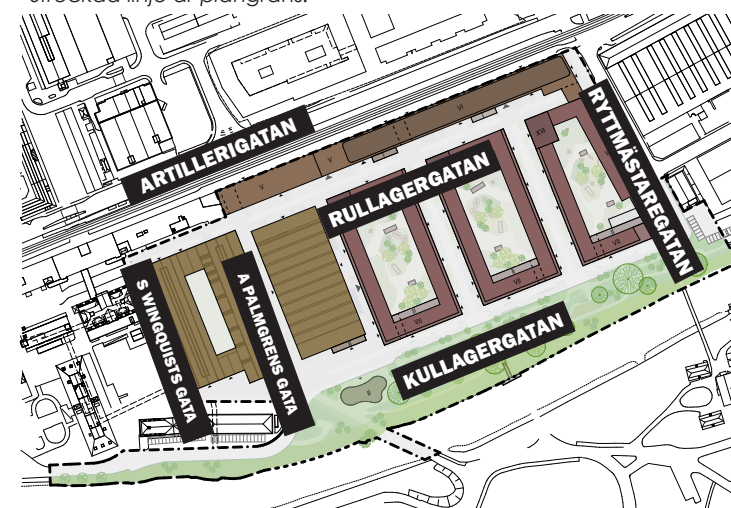
Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen innebär rivning av ett antal befintliga hus som ersätts av nya utan att i grunden förändra områdets struktur. Tidigare verksamhetslokaler ersätts av bostadskvarter i områdets kärna. Långsmala huskroppar kommer fortsatt att följa Artillerigatan och Ryttmästaregatan och på så sätt ringa in området likt idag.

Stråk som är stängda idag öppnas upp för allmänheten. Längs Rullagergatan skapas ett öst-västligt inre stråk för blandtrafik som blir lugnare än Artillerigatan för oskyddade trafikanter. Längs Sävån blir Kullagergatan tillgänglig för allmänheten. Tre nya tvärgator i nord-sydlig riktning bildas mellan kvarteren. De kommer att få olika karaktär beroende på vilken bebyggelse de möter - verksamheter och/eller bostäder. Det befintliga stråket från Brahegatan genom A-porten förlängs via Sven Wingquists gata som ett publikt stråk vid parken och förbi tillkommande verksamheter i hus M. Nya portiker mot Artillerigatan föreslås i den nya detaljplanen. De föreslås ligga i förlängning av tvärgatorna och kopplar an mot Treriksgatan och Bunkebergsgatan.

Illustrationerna visar planområdet idag och framtida förslag. Streckad linje är plangräns.

MÖJLIGHETER

Planområdet, som tidigare delvis varit stängt för allmänheten, kommer att öppnas upp mot omvärlden. Nya gator och stråk genom planområdet bidrar till Gamlestadens stadsväv och blir viktiga länkar mot Säveån.

De planerade portikerna innebär fler entréer in i området vilket ger goda förutsättningar för nya flöden trots att inga övergångsställen över Artillerigatan är beslutade i dagsläget.

Det går ett cykelstråk längs Artillerigatan som planområdet gränsar till, även framtida Kullagergatan kan fungera som ett cykelstråk och Rullagergatan för barn eller cyklister i lägre hastighet.

Detaljplanen möjliggör restauranger och publika verksamheter vilket gynnar de som bor och arbetar i området och blir en dragare för människor utifrån - något som kan göra kv. Gösen till en mer allmän och öppen plats. På samma sätt kan parken och de sociala rummen locka fler besökare utifrån än vad som är möjligt idag.

Ny bostadsbebyggelse bidrar med en variation av människor som vistas i området över dygnet och veckan. Det innebär även att den strikta uppdelning mellan bostäder och verksamheter i Gamlestaden bryts.

UTMANINGAR

Övergångar för gång och cykel över Artillerigatan utreds utanför detaljplanen. Ett potentiellt läge för övergång är i korsningen Artillerigatan/Ryttmästaregatan där det finns signalstyrd övergång idag. Övergångar påverkar spårtrafiken som är prioriterad och de är ytkrävande.

Portiker i fasaderna mot Artillerigatan öppnar upp området med fler stråk men fångar upp vindflöden vilket kan minska komforten på Rullagergatan. Dessutom är det ett snävt möte för trafikanter som ska ut på Artillerigatans gång- och cykelbana där farliga situationer kan uppstå.

PÅVERKAN UTANFÖR PLANOMRÅDET

Närliggande detaljplan för förlängning av Hornsgatan syftar till att kunna bygga ut en ny länk över Säveån för att förbättra tillgängligheten till Gamlestaden. Det är en viktig länk som öppnar upp även för Kv. Gösen.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Järnvägsbron över Säveån i förlängningen av Sven Wingquists gata ingår inte i detaljplanen, men parallellt sker arbete med att kunna öppna upp den för allmänheten under vissa tider. På så sätt skulle åkanterna knytas samman i en slinga.
- Gator, oavsett allmän plats eller kvartersmark, bör gestaltas som offentliga miljöer och hänga samman i upplevelse. Rullagergatan planeras som kvartersmark men är samtidigt ett viktigt offentligt stråk.
- Det kommer att behöva vara ett brett bostadsutbud för att matcha Gamlestaden som helhet. I dag saknas tex bostäder för små familjer. Även kategoriboenden är viktiga tillskott, så som äldreboende. Det finns möjlighet till blandade upplåtelseformer inom detaljplanen.

SAMSPEL

Kontakter skapas och hålls levande av människor själva – inte av planering. Men stadsmiljön skapar förutsättningar som är mer eller mindre goda för möten. Stadsmiljön kan underlätta eller försvåra samspelet mellan människor genom den fysiska utformningen. De mötesplatser och sociala arenor som finns i en stadsdel styr också vilka människor som har möjlighet och intresse att vistas där och hur de interagerar.

Förutsättningar

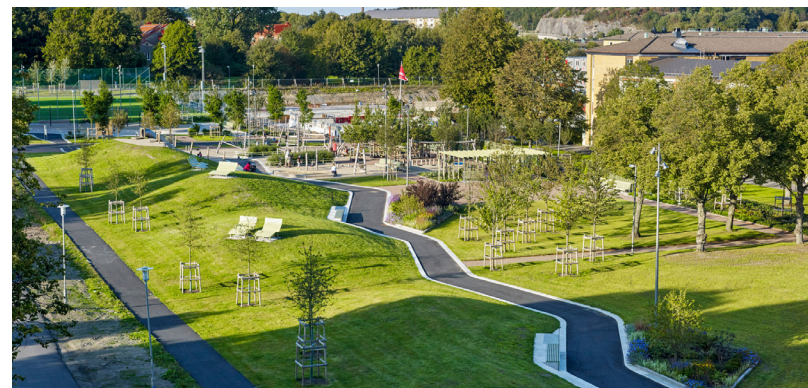
Gamlestaden är ett etablerat lokalsamhälle med mötesplatser för olika åldrar och intressen. Det finns medborgarhus, fritidsgården Bagarns mötesplats, Bunkeberget skatepark, daglig verksamhet och Världslitteraturhuset för att nämna några. Närheten till Kvibergs idrottsområde gör att människor kommer hit från hela regionen för att idrotta. Längs Artillerigatan och på Holländareplatsen finns restauranger, matbutiker, service och handel vilket skapar ett lokalt stadsliv.

Kv. Gösen har varit ett intensivt verksamhetsområde med tusentals anställda som har passerat genom dess gator. SKF:s verksamhet har skalats ner i området och huvudkontoret flyttat till andra sidan Säveån. Det gamla fabriksområdet är inte öppet för allmänheten och genererar få möten och samspel.

I Gamlestaden saknas en bostadsnära park, det är också brist på tillgängliga parkmiljöer som inte har utmanande topografi eller bara är till för sport.

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen möjliggör ett antal olika sociala rum. Bostadsgårdarna, där grannar kan träffas i en semiprivat miljö. Gaturummen som får olika karaktär och folkliv beroende på läge och angränsande bebyggelse. Detaljplanen bevarar hus R och M för bland annat centrumändamål. Gatorna intill hus M och R kan därmed bli mer livfulla om husen fylls med publika verksamheter medan gatorna mellan bostadskvarteren blir mer lugna stråk. Det möjliggörs även för mindre torgytor och platsbildningar intill bostadskvarteren i olika soliga lägen. En byggrätt för en paviljong ingår i detaljplanen. Detaljplanen tillåter förskolor med förskolegård inne på bostadsgårdarna i kvarter V och B.

Ytor för samspel och kontakt mellan människor behöver finnas i olika former. Från den egna balkongen med utsikt över gatulivet, till takterrassen för grannar och den gemensamma bostadsgården. Den ytterst publika zonen är stadsdelsparken eller åpromenaden. En tydlig indelning av privat och offentligt gör människor mer trygga i vad de kan förvänta sig av olika platser och vem som har tillträde.

MÖJLIGHETER

Den tillkommande parken längs Säveån har förutsättningar att bli ett blågrönt stråk som leder in besökare i området och en publik samlingsplats för hela Gamlestaden. En miljödom tillåter en brygga ut i Säveån och parken rymmer flera olika aktiviteter och typer av mötesplatser. En byggrätt för en paviljong kan användas till café eller en utåtriktad verksamhet.

Att bostäder och verksamheter blandas med en publik park innebär att detaljplanen innehåller en variation av mötesplatser som kan passa flera olika målgrupper.

UTMANINGAR

Förskolegårdar på bostadsgårdar innebär ett känsligt samspel mellan barn och boende. Främst ska båda få tillräckliga ytor för att få en funktionell och upplevelserik gård. Dessutom kan ljudet från förskolan störa de boende på dagarna. Om förskolegården planeras vara öppen för boende efter förskolans öppningstid bör detta finnas budgeterat för gällande skötsel och underhåll.

Eftersom Gamlestaden saknar bostadsnära parker och detaljplanen tillåter en hög exploatering innebär det att andelen boende per parkyta ökar trots tillskott med ny park. Om för många ska dela på en liten yta kan det uppstå konflikter och ökat slitage.

PÅVERKAN UTANFÖR PLANOMRÅDET

Ett stort värde för planområdet vore om stråket längs Säveån fortsatte och knöt samman Kviberg, SKF:s nya kontor och Gamlestads brygga i en promenadslinga. På så sätt skulle fler stadsdelar knytas samman och promenaden bli en naturlig mötesplats för boende i hela stadsdelen.

Gamlestaden är i förändring och nya mötesplatser uppstår medan andra försvinner. Många nya mötesplatser planeras eller byggs i närområdet men det tar tid att få det klart - kan man skapa mer platser här och nu? BID Gamlestan är en lokal fastighetsägarförening som kan bidra med fokus på ett förbättrat stadsliv och tryggare område.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Det kommer att krävas noga planering av de gårdar som ska innehålla både förskolegård och bostadsgård. För att både uppfylla den pedagogiska verksamhetens krav och ge de boende en fungerande och social gård behöver varje aktivitet och yta bearbetas för att skapa ett acceptabelt samspel mellan grupperna.
- I framtida detaljplaner är det viktigt att driva utvecklingen av att förlänga promenadstråket längs Säveån.
- De breda kvartersgatorna med små torgbildningar mellan kvarter V-T och T-B kan bli sociala pausplatser om de programmeras väl. Nyttja sollägen, skapa flexibla sittplatser som fungerar för olika aktiviteter och syften. Maximera effekten av de små torgen.
- I framtida skisser och scenarier, analysera hur bostäderna och verksamheterna samspelar i stadsmiljön. Finns det konfliktpunkter, så som varuleveranser eller höga ljud som kan undvikas? Finns det trygghetsskapande åtgärder där fler ögon på gatan eller ökade flöden av människor kan skapa positiva samspel?

VARDAGSLIV

En god stadsmiljö är organiserad så att återkommande behov och sysslor - som att ta sig till och från jobb och skola, handla mat, umgås med vänner och släkt, hämta barn, motionera och delta i föreningsliv eller kulturaktiviteter - är lätta att hantera.

Förutsättningar

I en enkätundersökning från BID Gamlestaden anser många att kollektivtrafikförbindelserna är väldigt bra och att det går snabbt att ta sig till centrum. Den nya tågstationen vid Gamlestadens resecentrum trafikeras av pendeltåg mot Göteborg, Älvängen, Vänersborg och Strömstad. För cyklister är det ett plant stråk för pendelcykling längs Artillerigatan.

Det finns 7 förskolor inom 1 km gångavstånd. Den närmaste är i kv. Makrillen. Gamlestadsskolan är en kommunal F-9 skola. Brandströmska Skolan Nylöse är en privat F-9 skola på evangelisk kristen grund. Tidigare erfarenheter från Göteborg stad visar att det saknas förskoleplatser, och många detaljplaner ligger i olämpliga områden för skola. Det finns i regel inte plats för fler barn än beräknat i befintliga skolor.

I närområdet finns Coop, Lidl och Orientlivs och flera matbutiker. Utbudet runt Bellevue, längs Artillerigatan och vid Gamlestadstorget skapar ett underlag för vardagsärenden. Det finns flera restauranger, kemptvätt, ett Systembolag och butiker i närområdet. Trots utbudet av handel och service svarade flera i Gamlestadundersökningen att man saknade just mataffärer och restauranger.

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen medger en hög exploatering av bostäder vilket innebär att planområdet går från verksamhetsområde till blandstad. Bostaden är vardagslivets kärna och vardagen byggs på från det lilla till det stora. Från sopsorteringen i köket till cykelrummet, gården, gatan, spårvagnshållplatsen, paketutlämningen, mataffären och förskolan. Detaljplanen ska vara försörjande på förskoleplatser.

Gatorna inom De gamla kullagerfabrikerna blir relativt breda och utan trottoarer. I mobilitetsutredningen planerar man för lägsta möjliga parkeringstal för bilar och ett begränsat antal bilar placeras på marken.

Närheten till centrum och bra cykelmöjligheter gör att ett stort antal cyklar ska planeras in. Många kommer att finnas lätt tillgängliga inomhus - en utmaning är att finna plats för alla cykelplatser som trots allt krävs på marken. I trafikförslaget förutsätts endast ett litet antal bilar inom området.

MÖJLIGHETER

Närområdets utbud skapar en god förutsättning för ett fungerande vardagsliv för både ärenden och hobbies. Detaljplanen möjliggör både bostäder och verksamheter. Lokalerna i hus M och R är stora nog för att rymma exempelvis en matbutik. Detaljplanen möjliggör förskolor vilket kan komplettera befintligt utbud av förskolor i närområdet.

Detaljplanen möjliggör också olika boendeformer likt äldreboende eller boende med särskild service - boendeformer som är viktiga att bygga ut för att ge många en fungerande vardag.

UTMANINGAR

Gamlestaden har påverkats av stora byggarbeten under en lång tid nu. Under byggtiden ändras vägar ofta och det är svårt att hitta fram. Resmönster ändras utifrån byggetapper och känslan av ett stökigt område kan försvåra vardagen. Beroende på hur etapputbyggnaden sker inom planområdet och ifall boende kommer att flytta in under byggperioden får det en stor påverkan på vardagslivet.

En gatumiljö och infrastruktur som fungerar för blandstadens behov - från att lära sig cykla till stora varuleveranser - är en utmaning i både utformning och trafikföring. Fysiska åtgärder, som markbeläggning och skyltning, kan kompletteras med tidsstyrda varutransporter.

PÅVERKAN UTANFÖR PLANOMRÅDET

Inom Gamlestaden pågår ett antal olika detaljplaner och utbyggnadsprojekt där Kv. Gösen är en betydande del. Så många bostäder och människor som kv. Gösen innebär skapar ett ökat underlag för verksamheter, men också ett ökat tryck på kollektivtrafiken och samhällsservice.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- En noga planerad etapputbyggnad för att skapa en fungerande livssituation och vardag för de första som flyttar in är viktigt i alla bostadsprojekt. Att bo med höga ljud, damm och tung trafik från ett bygge under en lång tid är påfrestande och motverkar en trygg vardag i sitt eget hem.
- Beroende på vilka boendeformer som byggs kommer olika vardagsliv att utspela sig i området. Genom en variation av bostadsstorlekar, specialboende och upplåtelseformer kan fler få tillgång att bo i kv. Gösen.
- Att fylla de kommersiella lokalerna med ett publikt utbud och vardagsfunktioner skulle gynna inte bara de som bor inom kv. Gösen utan även i närområdet.
- Att gestaltningsmässigt skapa ett gemensamt "golv" för alla trafikslag, inklusive gående, är en utmaning ur trafiksäkerhetssynpunkt. Men med låga hastigheter och om gatorna utformas för maximal uppmärksamhet av bilförarna kan det bli en trafiksäker miljö.

IDENTITET

En plats identitet skapas av människorna som befolkar den och händelserna som präglat den. Miljöns specifika karaktär och historiska koppling påverkar upplevelsen för invånare och besökare. Identifikation är till sin natur subjektiv, var och en upplever staden på sitt eget sätt.

Förutsättningar

Kvarteret Gösen är ett stort slutet område, som under 100 år varit verksamhetsområde för Svenska Kullagerfabriken. SKF är en viktig del inte bara i Göteborg och Sveriges industrihistoria, utan har drivit på en världsomspännande industriutveckling.

Flera kulturmiljöutredningar har analyserat kv. Gösen och SKF:s gamla verksamhetsområde. Melicas utredning beskrivs hur utbyggnaden av anläggningarna i kvarteret Gösen har skett i flera etapper. Den första etappen skedde under 1910-talet och den andra stora utbyggnaden av fabriken under och efter andra världskriget. Parallellt med industrins utbyggnad byggdes ett brukssamhälle upp i Gamlestaden, med arbetarbostäder, butiker och samhällsservice. Produktionen inom kvarteret Gösen har sedan successivt flyttats över till modernare anläggningar.

Kulturmiljö får sitt värde av ett socialt sammanhang där historia och mänsklig aktivitet avläses i byggnader och fysiska miljöer. Kv. Gösen har flera utmärkande attribut som tillsammans skapar Gamlestadens kulturmiljöhistoriska kontext. Klocktornet vid huvudporten (A-porten), gatunamnen och byggnadsbenämningarna med bokstäver, gamla järnvägsspår i marken, sågtandstak på R-huset, utsmyckade tegelfasader och den stora SKF-skylden mot Artillerigatan är några sådana historiebärande attribut.

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanens initiala utgångspunkt var att miljöns omvandling och nya innehåll ska anpassas till det industrihistoriska kvarterets berättarinnehåll och upplevelsekvalliteter med särskild hänsyn till den befintliga industrimiljöns arkitektoniska och miljömässiga särart. Mötet mellan gammalt och nytt ska ske på ett genomtänkt och försiktigt sätt för helhetskaraktären. På grund av allvarliga föroreningar och kontaminering i flera byggnader kommer de dock att behöva rivas.

Kv. Gösen består av en mängd olika historiska och samtida byggnader, interiörer och infrastruktur. Vad som har ett socialt värde som kulturmiljö är olika för olika människor och beror på vilket perspektiv man vill lyfta. Spår av historien, mänskligt arbete och samhällig utveckling är dock värdefullt för det kollektiva minnet av en plats. En plats med historia är etablerad och rotad i något, vilket kan ge de som flyttar in en känsla av tillhörighet.

Föreslagen nybyggnation har som ambition att bevara slutenheten mot Artillerigatan och att inspireras av den ursprungliga kvartersindelningen i De gamla kullagerfabrikerna. Hus M och R bevaras och skyddas med Q - bestämmelse i detaljplanen.

Föreslagen ny byggnation återskapar kvartersformen med raka fasader mot Artillerigatan och Ryttmästaregatan.

Säveån är ett tydligt identitetsskapande element i hela Gamlestaden och lyfts fram som en allmän park genom detaljplanen.

MÖJLIGHETER

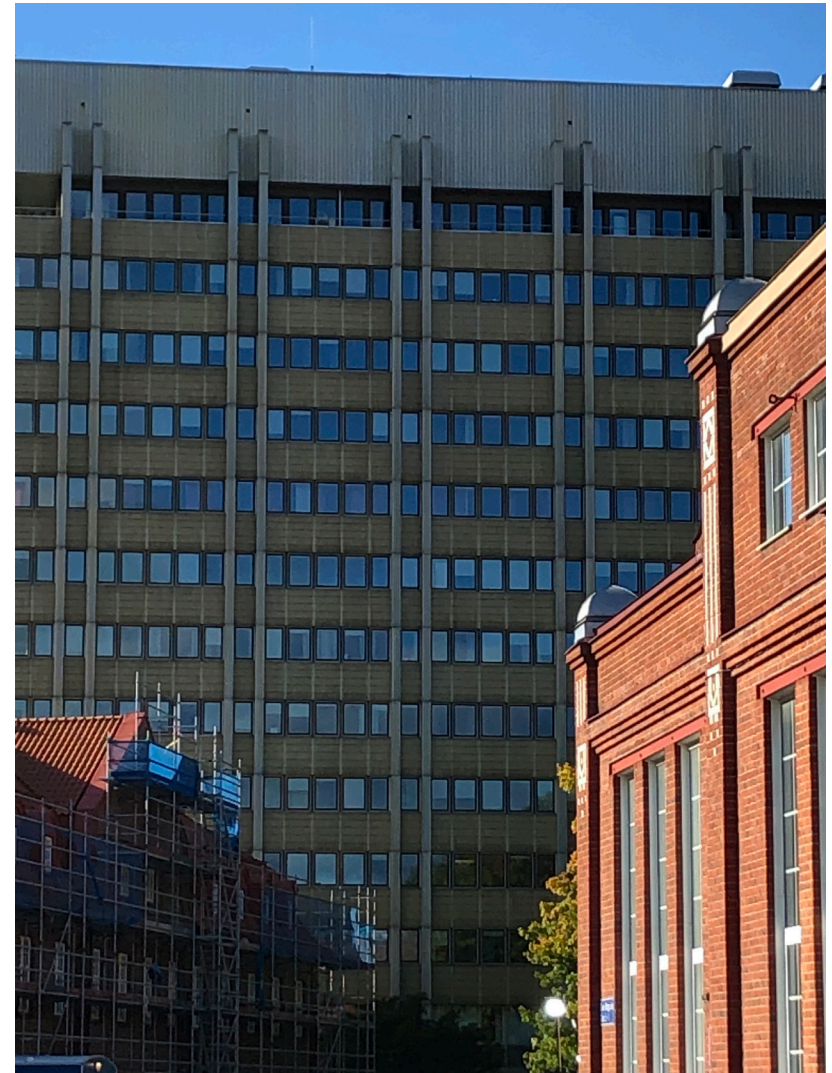
En tydlig identitet på ett område är ett stort värde för nyproducerade bostäder och lokaler. Att ta vara på en historik, som dessutom uppskattas av många rent arkitektoniskt, är värdeskapande på flera plan. De nya bostäderna kommer att präglas av platsens arv och ge de nyinflyttade en förankring i en upparbetad identitet.

Q-märkningen på hus M och R innebär att byggnaderna kan behålla mycket av sin karaktär och rustas upp för nytt innehåll i en historisk kontext. På så sätt kan industrihistorien avläsas och upplevas i ny tappning.

Att området öppnas upp mot omvärlden och blir mer publikt innebär att fler kan uppleva kulturmiljön, även om delar av den försvinner. Det vill säga antingen behålls miljön intakt men sluten, eller så förändras den och kan upplevas av fler.

Det finns mycket identitetsmarkörer och material att spara, i stort och smått. Från gatustråk till hus, skyltar, foton, dekorationer eller ljussättning. Ett aktivt bevarandearbete kan skapa nya möjligheter för områdets identitet. Återbruk av tegel och övrigt byggmaterial är en stor resurs i området.

De publika lokalerna kan inhysa kulturaktiviteter och mötesplatser, något som inte säkerställs inom detaljplan men möjliggörs. Lokaler och arenor för ett kulturliv, för barn som vuxna, kan bidra till Gamlestadens identitet och karaktär.

De många olika epokerna syns i stadsmiljön och kontrasterar mot varandra. Huset i bakgrunden kallas HK3 och var huvudkontor till SKF. En egen detaljplan pågår för att bygga på och modernisera huset. I förgrunden syns hus M som får ökat bevarandeskydd i och med detaljplanen för kv. Gösen.

Möjligheten att nyttja och uppleva årummet är en identitetsbärande funktion som gått förlorad i och med det slutna verksamhetsområdet i kv. Gösen. Tillgången till Säveån genom en ny parkmiljö stärker åns roll i Gamlestaden vilket gynnar inte bara de boende inom planområdet utan hela Gamlestaden.

UTMANINGAR

En av planområdets största utmaningar är att bevara kulturhistorisk bebyggelse och samtidigt skapa hälsosamma miljöer för människor. På grund av byggnadernas skick och kontaminering är det svårt att bevara flera av dem även om viljan finns. Ett löpande arbete med antikvarisk bearbetning pågår inom detaljplanen.

Rivningar påverkar människor som lever i området då de ser sin närmiljö förändras och kan bli oroliga för vad som ska komma näst. Rivningar av de inre byggnaderna, kvarter V och S-husen, kommer antagligen inte märkas lika mycket i lokalsamhället som rivning av de yttre husen K och C. Hur rivningar genomförs och kommuniceras är viktigt för att bearbeta förändringen. Att vara öppen med information, erbjuda möjlighet att ta minnesmärken eller foton kan vara en del av processen.

Området har byggts till och förändrats under SKF:s verksamhetsperiod vilket gör att byggnaderna inte är intakta från 1910-talet och framåt. Detaljplanen möjliggör rekonstruktioner av fasader längs exempelvis Artillerigatan för att återspegla originalbebyggelsen om framtida exploatering önskar.

PÅVERKAN UTANFÖR PLANOMRÅDET

Kullagerfabriken har som tidigare nämnt påverkat bilden av Göteborg och Sverige med det sfäriska kullagret som en av de stora uppfinningarna i industrialiseringen. Uppfinnaren Sven Wingquist har en gata döpt efter sig i planområdet och platsen är signifikant för Göteborg stad. Att synliggöra historien och låta boende och allmänhet uppleva den på nära håll är en gärning för Göteborg historia.

Gamlestaden genomgår en omfattande stadsutveckling som påverkar den totala bilden av stadsdelen. Varje detaljplan bidrar på sitt sätt, och kv. Gösen bör ses som en del i en helhet som kan lyfta och forma Gamlestadens, och Göteborgs, identitet.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Kommunicera förändringar, rivningar och arbeten till närområdet. Mycket händer i Gamlestaden och det är viktigt att samhället är med i processen. Känsligare frågor som rivningar kan behöva förankras med ett publikt evenemang eller högtidlighållande. Exempelvis kan man i Mölndals Kvarnby köpa lampor gjorda av gamla tegelstenar från Forsåkers industriområde - symboliska handlingar som bevarar historien.
- Bevara byggnadselement, järnvägsspår, skyltar eller detaljer som kan få nytt liv i kv. Gösen på olika sätt. Även kvarternamn, gatuskyltar eller bevarade byggnader kan vara historiebärare.
- För exploatören finns möjligheter att samverka med BID Gamlestaden för att hitta ett utbud som kompletterar Gamlestaden som stadsdel och stärker platsens identitet ytterligare.
- Ny arkitektur bör i enlighet med kulturmiljöutredningar samspela med det gamla på ett respektfullt sätt. Framförallt är det en fråga om kvalitet och att gestaltningsmässigt höja kv. Gösen med moderna inslag. Skisser i dagsläget visar att de nya byggnader som kommer att uppföras inspireras av både strukturen i området och av industriarkitekturen.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Tillgängliga hälsofrämjande miljöer och platser för rekreation, rörelse och idrott. Motverka skadliga och hälsovådliga miljöer, så som buller, luftföroreningar och gifter.

Förutsättningar

Folkhälsomyndigheten skriver att buller och höga ljudnivåer är ett utbrett miljöhälsoproblem som påverkar många människor i Sverige, både barn och vuxna. Buller kan bl.a. medföra sömnstörningar och öka risken för hjärt- och kärlsjukdomar såsom höjt blodtryck, hjärtinfarkt och stroke. Höga bullernivåer kan också bli ett hinder för en god livskvalitet genom att exempelvis aktiviteter, vila, avkoppling eller sömn störs.

De luftföroreningar som är vanliga i våra tätorter har olika karaktär och ursprung. Fina partiklar kommer från bland annat bilavgaser, samt till stor del från intransport av förorenad luft från omgivande länder. Grova partiklar uppkommer främst genom att dubbdäck river upp asfalt och att partiklarna virvlar upp från vägbanan när bilarna åker förbi. Luftmiljön bedöms mot miljökvalitetsnormer för en rad olika luftföroreningar samt mot nationella och lokala miljömål.

SKF:s långvariga verksamhet har medfört föroreningar i flertalet byggnader och även i marken. Nödvändiga åtgärder ska genomföras innan platsen tas i anspråk för nya bostäder och verksamhetslokaler.

Planområdet ligger intill Bunkeberget som är en brant rekreativmiljö för promenad och utsiktsplatser. Kvibergs park ligger ca 1,5 kilometer ifrån planområdet med flera idrottsanläggningar. På andra sidan Säveån gränsar planområdet till ett privat grönområde för SKF. Det saknas en bostadsnära park, grön oas eller plats för områdeslek.

I Gamlestadsundersökningen initierad av BID Gamlestaden under 2021 svarade 80 av 395 personer (20 %) att de ville flytta ifrån Gamlestaden på grund av brottslighet och otrygghet. 31 personer angav att de undviker att gå ut kvällstid på grund av otrygghet. Kvinnor är mer otrygga än män i enkätundersökningen och vanliga problem är nedskräpning, dålig belysning, narkotikahandel eller påverkade personer. Den vanligaste otrygga platsen är viadukten vid Gamlestadstorget, följt efter buss- och spårvagnshållplatser där bland annat SKF-hållplatsen pekas ut som otrygg.

Konsekvenser av detaljplanen

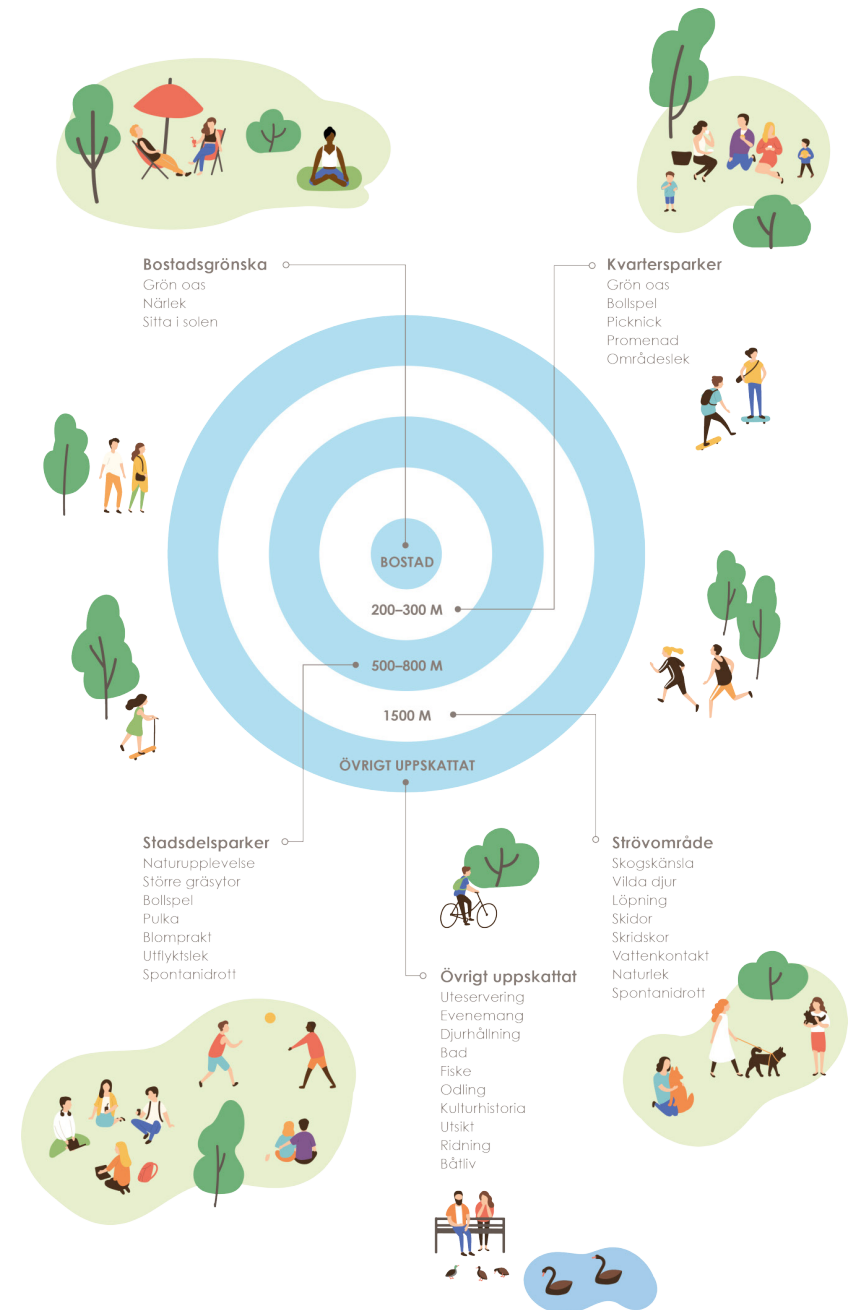
Flera bullerutredningar har tagits fram under planarbetets gång och detaljplaneförslaget har bearbetats löpande utifrån bullerproblematiken. Föreslagen bebyggelse skapar slutna gårdarum med tyst sida för bostäderna. Akustikforum bedömer nu att det finns goda förutsättningar för aktuellt utformningsförslag att klara rådande trafikbullerförordning. Stora delar av den planerade bebyggelsen underskrider ekvivalent ljudnivå om 60 dBA, vilket gör det möjligt att planera bostäders planlösning utan att hänsyn behöver tas till skyddad sida.

Resultaten ur luftutredningen av Cowi visar att miljö kvalitetsnormerna för årsmedelvärde och halterna för luftpartiklar ligger med marginal under de satta gränserna.

Trafikförslaget innebär en liten andel bilar inom området. Parkering sker till största del i garage där merparten av platserna nås från Ryttnästaregatan med infart utanför området. Inom kv. Gösen kommer marken att bestå av "shared space" där alla trafikslag möts på samma nivå. Gator och platser har en sådan bredd att de kan utformas med trygga stråk för gångtrafikanter.

Nya kopplingar sker mot Artillerigatan genom nya portiker. Särskild vikt ska läggas på säkerhet och tydlig utformning där portiker möter cykelbana och spårvagn.

Kv. Gösen är till stora delar en hårdgjord miljö idag. Planförslaget möjliggör att gårdarna i kvarteren kan utformas som gröna bostadsgårdar, medan gatorna kan få vissa inslag av grönska för att bland annat fördröja och rena dagvatten från byggnader och gator. Slänten mot Sävån schaktas till stora delar ut för att sanera marken och förstärka mot skred. I detaljplaneskedet ges parken en översiktlig utformning där träd som ska bevaras markeras.

Sociotopsnurra, illustration av Örebro kommun

MÖJLIGHETER

Parken ligger i ett skyddat läge längs Säveån långt ifrån Artillerigatans trafik men påverkas av buller från E20 söder ifrån. Närheten till vatten och grönska kan innebära positiva ljudbilder som rasslande löv och porlande vatten - det är viktigt att undvika skadligt ljud men också att tillföra upplevelserika positiva ljud i stadsmiljön.

Otrygghet och kriminalitet är en föränderlig situation och upplevs olika av olika människor. Den omfattande förändringen av Kv. Gösen kommer att skapa ett nytt landskap, där nya bostäder och verksamheter innebär fler människor och rörelser över dygnet. BID Gamlestaden är ett etablerat forum som kan stötta i trygghetsfrågor.

UTMANINGAR

Under byggtiden kommer området att vara stängt i perioder och riskerar att bli mer otryggt, vilket är en utmaning under genomförandetiden. Mycket sitter i detaljerna så som belysning, renhållning eller öppettider för restauranger och butiker. Detaljplanen ger förutsättningen för trygga stadsrum, men särskilt parken och portikerna kan behöva följas upp under lång tid.

PÅVERKAN UTANFÖR PLANOMRÅDET

Den nya parken längs Säveån ger rekreationsmöjligheter för boende och besökare i närområdet och kompletterar utbudet av grönytor i Gamlestaden. På sikt kan parken knytas samman med stråk längs Säveån åt såväl öster som väster.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Det är viktigt att gårdarna i kvarteren utformas som gröna bostadsgårdar med vacker och skyddande växtlighet. Att gårdarna kan byggas på sockelvåningar innebär att bjälklagen behöver klara viss jordmån eller att stora planteringskärl byggs.
- Trygghet under byggtiden kommer att bli viktigt för allmänheten som rör sig i området. Framtida entreprenad kan behöva särskilda åtgärder.
- Nya kopplingar sker med Artillerigatan genom nya portiker. Särskild vikt ska läggas på säkerhet och tydlig utformning där portiker möter cykelbana och spårvagn.

DEL 2

BARNKONSEKVENSANALYS

BARN OCH UNGAS LIVSKVALITET

SAMMANHÅLLEN STAD

Barn och ungas rörelsemönster, målpunkter och resvanor skiljer sig från vuxnas. I takt med ökad mognadsgrad öppnas stadsmiljön upp och barn får ökade friheter.

Förutsättningar

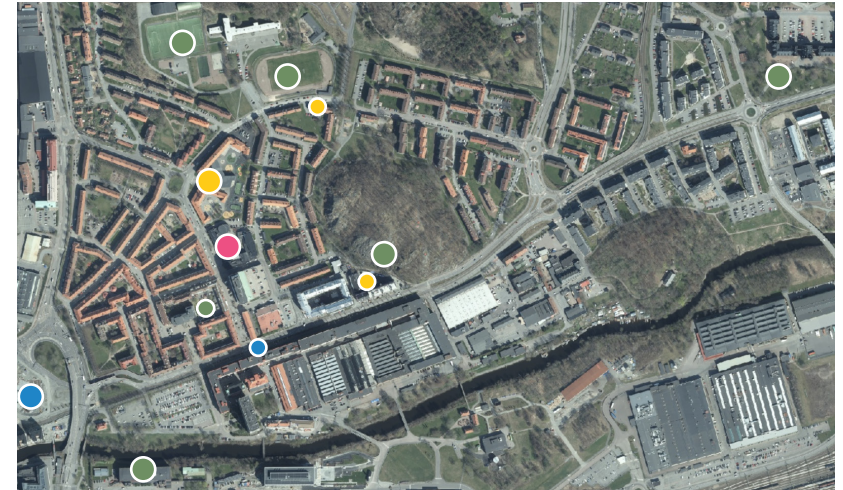
En sammanhållen stadsdel för barn i olika åldrar handlar mycket om rörelsefrihet och att få tillgång till och äga delar av stadsrummet. Platser där barn har företräde, får vara just barn, och kan röra sig fritt.

En stor del av bostadsbeståndet i Gamlestadens är hyresrätter och många lägenheter är av mindre storlek. 15 % av hushållen i Gamlestadens idag är barnhushåll i någon form, där 4 % av hushållen är ensamstående föräldrar med barn och 1,8 % av hushållen har 3 barn eller fler. Det är lägre än Göteborgssnittet och de små lägenheterna avspeglas i befolkningssammansättningen.

Inom dialogprocessen "Jakten på rörelsemönstret" från 2016 berättar elever på Gamlestadsskolan hur svårt det är att navigera i trafiken på egen hand i området. Andra exempel på riskplatser som barnen uppmärksammar är där barnen möter folkträngsel som vid kollektivtrafikens knutpunkter. Barn rör sig ofta i grupp, tillsammans med kompisar eller sin skolklass. Att det är trångt i trafiken, så som vid hållplatsläget SKF, är särskilt riskfyllt för barn.

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen innebär en stor mängd bostäder vilket gör att planområdet går från att knappt vara tillgängligt för barn till att bli många barns hem och vardag. Rörelserna mellan planområdet och barns målpunkter kommer att öka ordentligt, vilket ställer krav på trafikmiljön. Artillerigatan är en intensiv trafikmiljö med smal trottoar längs husfasaderna. Rullagergatan öppnas i och med detaljplanen upp som ett inre stråk med blandtrafik. Kollektivtrafikhållplatsen SKF ingår inte i detaljplanen, inte heller intilliggande hus A, detaljplanen har därför begränsad påverkan på just den konfliktpunkten mellan barn och trafik. Fler människor i stadsdelen kan dock kräva åtgärder även utanför denna detaljplan för att säkerställa trygga stråk och miljöer.

Barn och ungas målpunkter ligger utspridda och separerade av olika trafiklandskap. Barn boende i kv. Gösen kommer många gånger behöva korsa Artillerigatan för att komma till skola, idrott eller kulturaktiviteter.

- Skola/förskola
- Idrott/ rekreation/ lek
- Hållplatser
- Kulturaktiviteter

MÖJLIGHETER

Rullagergatan är ett positivt komplement till Artillerigatan där barn och unga kan röra sig i en mer skyddad miljö och lägre tempo. Blandtrafik kan dock vara otydligt för barn och svårt att förhålla sig till. Om en trygg zon kan markeras genom markbeläggning eller växtlighet kan det hjälpa alla trafikanter att förhålla sig till varandra på ett säkert sätt.

När den nya parken längs Säveån programmeras även för barn och unga kan det bli en mötesplats som öppnar upp planområdet och bidrar till en social sammanhållning, både mellan bostadskvarteren inom planområdet och andra barn.

Detaljplanen möjliggör publika aktiviteter och handel i hus M och R, beroende på vilka hyresgäster som flyttar in kan det bli mötesplatser för tonåringar och ungdomar.

UTMANINGAR

De många barn som förväntas flytta in i planområdet behöver kunna röra sig i viss mån självständigt mellan målpunkter som skola och fritidsaktiviteter. Det är en förutsättning för att barnen ska bli en del av sammanhanget och ha frihet att besöka kompisar eller aktiviteter. Den utmanande trafikmiljön är inte bara en säkerhetsrisk utan en potentiell barriär för en sammanhållen stad för barn.

Som beskrivet i "Jakten på rörelsemönstret" berättar barnen att det är trångt vid hållplatserna och övergångsställen. Det känns ofta som om de hamnar i trafiken - speciellt när de är många som går av vagnen och behöver gå över samtidigt. Det innebär att barnen lärt sig att lyda vuxna som säger till dem att akta sig, se sig för, inte springa, inte klättra osv, vilket krockar med barnperspektivet då barnen drivs av en lust att testa, upptäcka och röra sig i leken. Det är en fråga för ett större trafiksammanhang än detaljplanen då det handlar om trygga stråk i Gamlestaden överlag.

Om kvarterets bostäder inte fungerar för barnfamiljer i längden finns en risk att man tvingas flytta efter ett tag. Då byts barnen på gården ut och man splittrar den sociala sammanhållning som byggts upp.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Inom detaljplanen, titta noga på gestaltningen av gator och offentliga rum kopplat till trafiksäkerhet och tydlighet för barn. För att de ska kunna röra sig fritt (efter ålder och mognad) behövs en miljö där de riskerar få konfliktpunkter med fordon.
- Exempelvis titta på inlastningspunkter, miljöbilers körväg, infarter till parkeringshus, angöringsplatser eller förväntad trafikering på lokalgata och kvartersgator.
- Framför allt parken bör gå att nå på egen hand för ett trafikmoget barn. I Köpenhamn används en teknik för att markera ut säkra skolvägar genom små figurer eller markeringar i gatan. Gestalta stråken mot parken på ett sätt som gör det tydligt för barn hur de ska gå dit.
- En god miljö för barn sträcker sig utanför planområdet. Åtgärder i trafikmiljö, tillgång till rekreation eller platser i skola och förskola kommer sannorlikt behöva tillföras i stadsdelen för alla boende i Gamlestaden.

SAMSPEL OCH LEK

Barn och unga behöver en variation av mötesplatser och ytor för umgänge eftersom barn är olika och livet består av en mängd viktiga samspel. Från lekplatsen till fritidsgården, idrottsplatsen, kulturskolan, köpcentrumet eller torget - arenorna för barns sociala utveckling är många. Framför allt är bostadsmiljön och skolmiljön platser för barn att utveckla ett socialt samspel till andra.

Förutsättningar

Tidigare nämnda mötesplatser är några av de arenor där barn utvecklar sitt samspel till andra - både till barn och vuxna. Lika väl sker möten och utbyten på gatan, spårvagnen, torget eller i matbutiken. Men platser specifikt avsatta för barns möten och lek behöver finnas för olika åldrar och intressen. Lekplatser för små barn finns insprängt i bostadskvarteren norr om Artillerigatan, det innebär att barnen skapar mindre sociala enheter kopplade till sina bostäder. En större publik lekplats finns vid Holländareplatsen eller innanför Medborgarhuset - där kan barn från olika kvarter mötas. Många boende använder Kvibergs kyrkogård för att lära sig cykla i en skyddad miljö eller vara i naturen och leka.

Gamlestaden är en komplex stadsdel med en variation av barnvänliga tillåtande stadsrum och otillgängliga riskfyllda miljöer. Kvibergs park har ett stort utbud av sport och fritidsaktiviteter, balettakademin och dansskolor finns vid Medborgarhuset, Bunkeberget skatepark, Kristinedals simhall, biblioteket, lekplatser och Götaholms bollklubb är alla platser för barn och unga. Men här finns också en svårnavigerad knutpunkt vid Gamlestads Torg, många år av byggarbeten och stökiga miljöer, intensiv trafik och industriområden.

Planområdet är i dagsläget inte tillgängligt för barn eller har några särskilda målpunkter för barn.

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen innebär bostadsbebyggelse i slutna kvarter runt öppna gårdsrum. Kvarter V och T möjliggör förskola i bottenvåningen i det södra läget. För att klara rekommenderade 35 m² uteyta per barn skulle hela gården behöva bli förskolegård, förutom en smal remsa längs husfasaderna.

Illustrationsplan med bostadsgårdar och park i grönt.

Den privata gården är grannskapets lekplats och viktig för barnen att känna social trygghet kring. Detaljplanen skapar en bostadsnära park i ett attraktivt läge vid Säveån, något som kan bli en målpunkt och locka barn från andra kvarter. Parken innebär en viss typ av samspel, så som promenader, sittplatser för umgänge, småbarnslek och att komma nära vatten och grönska.

MÖJLIGHETER

Kvarteren kan innehålla olika upplåtelseformer och bostadsstorlekar inom flerbostadshusen. Gamlestaden saknar i regel större bostäder vilket de nya kvarteren har en möjlighet att komplettera med. Bostäder där man kan bo kvar länge innebär att barn inte behöver byta grannkompisar, förskola eller social kontext vid en nödvändig flytt.

Bostadsgården som inte delas med förskola är stor och kan zonerar för olika målgrupper, från små barn till lite större samt generationsöverskridande mötesplatser. Det kan skapa en mer hanterbar skala för barn och föräldrar där barn kan få vara barn på sina villkor i en egen zon utan att krocka med andra boendes behov.

UTMANINGAR

De två gårdar som kommer att dela yta med förskolegårdar har en stor utmaning i att ge plats till alla, och programmera gården på ett sätt som är hållbart för alla grupper. Om förskolan får sitt fulla ytbehov finns endast begränsade ytor kvar till övriga boende. Förskolegården genererar mycket ljud på dagtid vilket kan störa de boende. Samspelet mellan en förskolegård och bostadsgård kräver väldigt noga planering för att kunna vara en acceptabel miljö för båda grupper.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Att noga programmera förskolegårdarna på ett sätt som uppfyller verksamhetens krav och barnens behov är nödvändigt för att få till acceptabla förskolegårdar. Lekmiljöer som är interaktiva, där barnen får samspela med andra, vara kreativa, klättra, röra på sig, utmana sin motorik och själva styra leken har ett högre värde än statiska lekplatser man snabbt tröttnar på.
- Att gårdarna kommer ligga ovanpå garage gör det svårare att få till stora träd eller grönska som behöver tjocka jordbäddar. Att projektera för planterbara bjälklag kan kompensera i viss mån.
- Om pedagoger behöver ta med barnen till andra miljöer dagligen krävs det mer personalresurser och eventuellt extra utrustning, som cykelkärror och toaletter med skötbord i de parker dit förskolebarnen förväntas ta sig.
- Att leka på förskolegårdar efter stängningstid är inte ovanligt, och förskolegårdar som samnyttjas med boende eller allmänhet behöver noga utformade lösningar för att miljön ska vara trygg för barnen. Utmaningar kan handla om underhåll, slitage, nedskräpning och att förskolan behöver låsa in sina redskap.
- Eftersom detaljplanen innehåller flerbostadshus, vilket har en lägre andel barnfamiljer än småhus statistiskt sett, kan det innebära ett behov av större lägenheter, etagelägenheter eller välgjorda marklägenheter mot gårdarna för att barnfamiljer ska kunna flytta in och bo kvar.

VARDAGSLIV

Vardagslivet för barn och unga kretsar i regel kring hemmet, skolan, fritidsintressen och kompisar. Närhet och tillgänglighet mellan vardagens aktiviteter skapar förutsättningar för ett rikt liv.

Förutsättningar

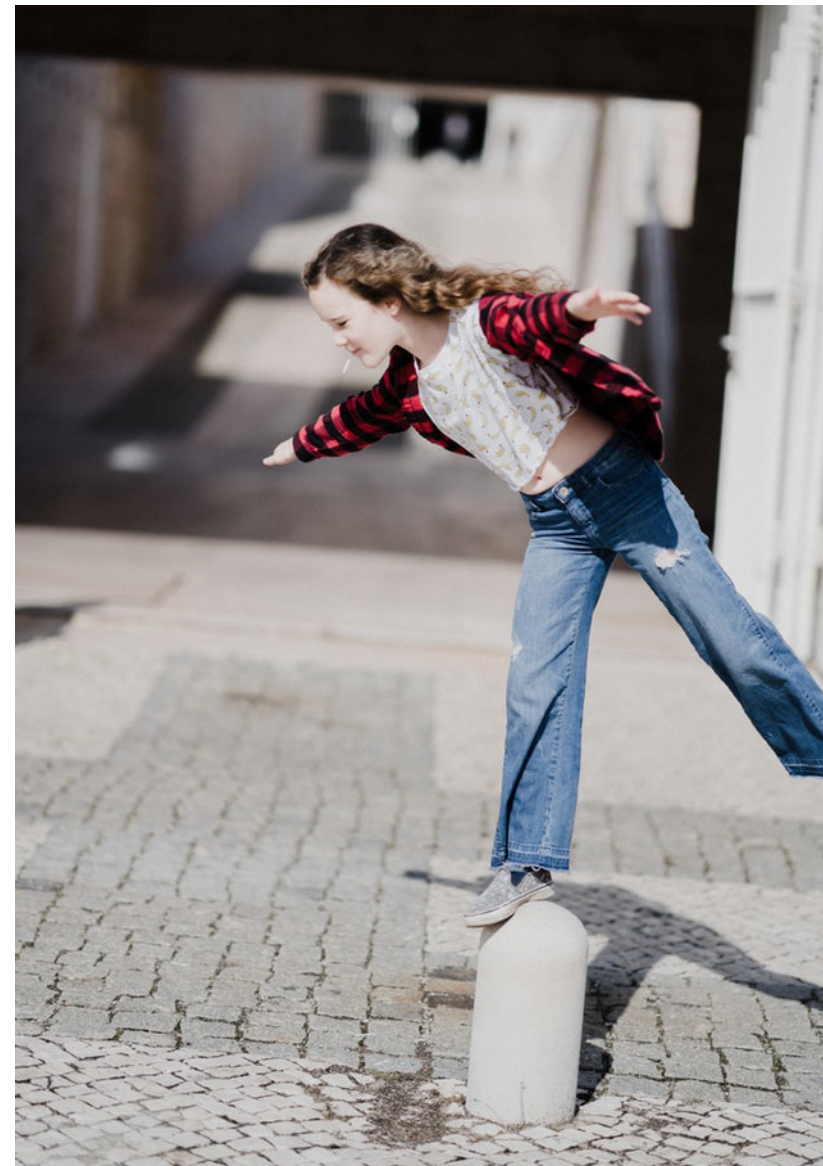
Det finns i dagsläget 7 förskolor inom 1 km gångavstånd från planområdet. Den närmaste är i kv. Makrillen. Gamlestadsskolan är en kommunal F-9 skola i närheten. Brandströmska Skolan Nylöse är en privat F-9 skola på evangelisk kristen grund. Tidigare erfarenheter från Göteborg stad visar att det saknas förskoleplatser, och att många detaljplaner ligger i olämpliga områden för skola. Ny bebyggelse skulle kunna innebära 9-10 förskoleavdelningar schablonmässigt räknat. Dock räknar Stadsbyggnadskontoret med ett lägre nyckeltal vilket innebär två förskolor med tre avdelningar var, det vill säga sex förskoleavdelningar totalt.

Kollektivtrafiken är väl utbyggd i Gamlestaden och spårvagnslinjerna 6, 7 och 11 stannar på hållplats SKF vilket innebär effektiva resor mot både öst och väst. Här går även stombuss 58 och buss 510 med tät trafik. Hållplatsen ligger idag vid A-porten vilket gör den tillgänglig från planområdet. För de barn och unga som reser kollektivt till högstadieskolor, gymnasieskolor, träningar eller fritidsaktiviteter så finns goda möjligheter.

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen möjliggör två förskolor eftersom detaljplanen ska lösa det egna förskolebehovet.

Med de tillkommande ca 1000 bostäderna innebär det att barn i alla åldrar kommer att bo här. Hur inflyttning och den demografiska utvecklingen kommer att se ut är svårt att bedöma, men både förskola och grundskola kommer att påverkas.

Barn rör sig i samma stadsmiljöer som vuxna - men under andra förutsättningar. Med ökad trafikmognad och ålder utökas cirklarna och vardagens målpunkter blir fler och ligger längre bort. Att kunna gå till kompisen, cykla till träningen eller leka på sin bostadsgata är naturliga inslag i ett barns vardag.

MÖJLIGHETER

Folkhälsomyndigheten varnar för att en minskande andel barn går eller cyklar till skola, kompisar och fritidssysselsättningar. Avstånden mellan hemmet och viktiga dagliga destinationer har ökat, vilket generellt missgynnat gång- och cykeltrafik. Det centrala läget och närhet till kollektivtrafik och befintlig service är en fördel för de som kommer att bo i kv. Gösen. Dock behöver hela vägen mellan hemmet och målpunkten upplevas säker av både föräldrar och barn för att barn ska få friheten att röra sig på egen hand i vardagen.

Att detaljplanen möjliggör två förskolor innebär att det behov som uppstår i och med den nya bostadsbebyggelsen hanteras inom plan. Förskolorna kommer att ligga nära bostäderna och därmed uppmuntra föräldrar att gå för att hämta/lämna vilket minskar bilberoendet i vardagen.

UTMANINGAR

Bostadskvarteren bör ha öppningar mellan gårdarna för att barn ska kunna röra sig fritt mellan kompisar och lekmiljöer. Det är dock vanligt att grannarna vill stänga till sina gårdar för att undvika stölder och obehöriga att komma in. Konsekvensen av att barn inte kan gå mellan gårdarna kan vara ett mindre socialt nätverk.

Detaljplanen hanterar ett visst förskolebehov men ganska snart behövs platser på grundskolor och att närområdet kan ta hand om demografiska förändringar. Elevantalet kan inte öka då gårdarna inte räcker till.

Eftersom planområdet planeras med låg trafikintensitet och få parkeringsplatser i gatunivå är det en utmaning att lösa parkering för de föräldrar som behöver hämta och lämna med bil.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Hur barn ska röra sig mellan kompisar i andra kvarter bör ses över. Ska kvarteren gå att stänga med grindar och lås? Kan man hantera målkonflikter mellan grannars önskemål om trygghet på en privat gård och barns rörelsemönster?
- Olika lösningar för att hämta och lämna på förskolorna behövs för alla trafikslag - från cykelparkeringar med lådcyklar till handikapparkering för bilar eller parkering av barnvagnar. Förskolor är ytkrävande sett till inlastning, parkering och logistik.

IDENTITET

Platsen där man växer upp formar bilden av en själv och sin omvärld. Bostaden, gården, skolan och närmiljön blir en integrerad del i den egna identiteten. För barn och unga är det viktigt att prioriteras i stadsrummet för att känna sig välkommen och värdefull.

Förutsättningar

De gamla kullagerfabrikerna är inte främst en historisk kontext för barn och unga - det har varit ett fabriksområde för yrkesverksamma och avstängt för allmänheten. Men den utmärkande arkitekturen upplevs av alla som rör sig i närområdet med tydliga identitetsmarkörer och platsnamn som skvallrar om historien.

Eftersom Gamlestaden är en stadsdel i omvandling har barn och unga i närområdet levt med förändringar under många år. Tio års utbyggnadstid är en hel barndom - och det kan hända att just byggarbeten i sig har kommit att prägla många barns bild av Gamlestaden. Eftersom barn och ungdomar i större utsträckning än vuxna är knutna till sitt hemområde, blir identitetsfrågan extra stark.

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen öppnar upp ett område som tidigare varit slutet för barn. Vissa barn kommer att bo inom planområdet och spendera sin barndom här, andra kommer besöka parken och serviceutbudet eller hälsa på kompisar. Förskolorna innebär att över hundra barn kommer att spendera sin första skoltid här.

Det är nog inte många barn som har sett tv-serien Macken, men historien lever vidare i en äventyrslekplats i Trollhättan med tydligt tema.

I Upplands Väsby hedras Väsby verkens tillverkningsindustri genom en temalekplats. Här upplever barn antagligen sina första Volvo Amazons dörrhandtag i en rutschkana eller möjligheten att krypa in i kamerahuset till en Hasselbladskamera. Identitetsskapande lekmiljöer kan göras både mindre och mer subtila - men att ta vara på en stark identitet är en spännande möjlighet.

MÖJLIGHETER

Genom att gå från en tydligt vuxen arbetsmiljö till en stadsmiljö för alla ger det möjligheter för barn att sätta sin prägel på kv. Gösen. Det kan vara viktigt att bjuda in lite extra med tydlig programmering av gårdar, gaturum och parken för att visa barn och unga nu är en del av den här miljön.

UTMANINGAR

Tät stadsmiljö innebär alltid att många intressen ska samsas. Ett planeringsideal med slutna kvarter och förskolor på bostadsgårdar signalerar att det är trångt och att alla får anpassa sig.

Att ge barn plats i stadsrummet kräver en vilja och resurser att göra det, helst i dialog med barnen själva. Det är en löpande process som börjar med detaljplanen men fortsätter även efter inflyttning har skett.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG:

- Bjud in barn och unga i utvecklingen av kv. Gösen. Konkreta dialogfrågor där vuxna behöver hjälp av barn för att göra bra projekt är förskolegårdar, parkmiljöer och trafiksäkerhet. Att ha ett barnfokus på evenemang och marknadsaktiviteter är också en möjlighet för att börja etablera kv. Gösens identitet.
- Kan lekmiljöer ha ett tydligt tema kopplat till SKF:s verksamhet och byggas av återbrukat material från platsen? Med små medel kan historien leva vidare på ett lekfullt sätt.
- Att nå och involvera mindre barn är i regel lättare än ungdomar. Förskolebarn har en tydlig plats medan ungdomar är en diversifierad grupp med olika intressen och rörelsemönster. En uppsökande dialog med ungdomar som är engagerade i idrott- eller kulturaktiviteter i närområdet kan ge värdefulla insikter om stadsmiljöer för ungdomar.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Barn är mer känsliga för buller och luftföroreningar. För att barns närmiljö ska vara säker har separering från biltrafik och hastighetssäkring av korsningspunkter med bilnätet stor betydelse. Barn som har tillgång till varierade och stimulerande utemiljöer har bättre förutsättningar att utvecklas psykiskt, fysiskt och socialt.

Förutsättningar

Flera bullerutredningar har tagits fram under planarbetets gång och detaljplanen har bearbetats löpande utifrån bullerproblematiken. Föreslagen bebyggelse skapar slutna gårdsrum med tyst sida för bostäderna. Akustikforum bedömer att det finns goda förutsättningar för aktuellt utformningsförslag att klara rådande trafikbullerförordning. Stora delar av den planerade bebyggelsen underskrider ekvivalent ljudnivå om 60 dBA, vilket gör det möjligt att planera bostäders planlösning utan att hänsyn behöver tas till skyddad sida.

Barn tillbringar generellt sett mer tid utomhus än vuxna. Sammantaget är det positivt för deras hälsa, dels eftersom de rör mer på sig utomhus än inomhus, men även genom att de får frisk luft och D-vitamin. Eftersom de rör sig mycket och andas mycket behöver de områden med god luftkvalitet och tillräckligt med vegetation och skugga. Resultaten ur luftutredningen av Cowi visar att miljökvalitetsnormerna för årsmedelvärde för partiklar och halterna ligger med marginal under de satta gränserna.

Trafikförslaget innebär en liten andel bilar inom området. Parkering sker till största del i garage där merparten av platserna nås från Ryttmästaregatan med infart utanför området. Inom De gamla kullagerfabrikerna kommer marken att bestå av "shared space" där alla trafikslag möts på samma nivå. Gator och platser har en sådan bredd att de kan utformas med trygga stråk.

Den planerade parken ligger intill Sävån och det kommer vara möjligt att anlägga bryggor.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Konsekvenser av detaljplanen

Detaljplanen skapar skyddade miljöer genom slutna gårdar där ljud, vind och luftkvalitet hanteras.

MÖJLIGHETER

Gårdsrummen blir bilfria och man kommer att ha uppsikt från bostäderna, det kan ge barn rörelsefrihet att leka själv på gården.

Den nya parken ger rekreationsmöjligheter, utblickar över vatten och närhet till grönska.

UTMANINGAR

Förskolegårdarna planeras i kombination med bostadsgårdar och ovanpå garagevåningar. Det gör det svårare att få växtlighet, att fästa lekutrustning som gungor eller att få uppvuxna träd. Detta är viktigt för barns hälsa då de behöver utveckla sin fysiska motorik och vara skyddade från solen.

Förskolegårdar ska innehålla minst tre olika zoner med en mängd olika lekmiljöer och sätt att utmana motorik, sinnen och samspel. Att både ha mindre yta än rekommenderat, och ovanpå garage intill bostäder, gör det svårare att uppnå kvalitetskraven på förskolegårdar.

Utifrån ett barnperspektiv bör parken planeras som en säker vistelsemiljö för att motverka drunkningsolyckor. Cirka 10 barn drunknar varje år. De små barnen (0–6 år) drunknar oftast på badplatser eller i pooler, dammar eller andra vattendrag i närheten av det egna hemmet. Bland barn 1–6 år är drunkning en av de vanligaste dödsolyckorna. Kommunen har ansvar vid kajstråk som räknas som allmänplatsmark. Det är krav på livräddningsutrustning men finns även en rad andra åtgärder som anläggningsägaren kan anordna för att minska riskerna, som t.ex. räcke där det kan vara risk för trängsel eller vid behov av barnsäkerhet.

Barn bör få komma nära vattnet och uppleva Sävån under säkra former.

SLUTSATS

Följande kapitel sammanfattar slutsatserna ur både social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys. Fokus ligger på vad detaljplanen skapar för förutsättningar.

SLUTSATS

Ger detaljplanen tillräckliga förutsättningar för att Kv. Gösen ska kunna bli en socialt hållbar stadsdel?

Detaljplanen möter många av de utmaningar och kompromisser som är grundläggande i en tät, central och nybyggd stadsmiljö på ett genomtänkt sätt. Det är inte en miljö som passar alla livsstilar, verksamheter eller sociala behov – men för de som lockas av ett urbant boende och vill driva verksamhet i centralt läge så ger detaljplanen goda förutsättningar. Det gynnsamma läget intill befintligt utbud, kollektivtrafik, rekreationsområden och kulturmiljö är en förutsättning för att kv. Gösen ska bli en socialt fungerande stadsmiljö.

Kv. Gösens centrala läge med närhet till kollektivtrafik, ett välintegrerat gatunät och starka stråk är goda förutsättningar för en socialt sammanhållen stadsdel och hållbara resor. Tack vare näriggande detaljplaner och möjligheten att öppna upp en järnvägsbro för allmänheten stärks länkarna över Säveån.

Planområdet, som tidigare delvis varit stängt för allmänheten, kommer att öppnas upp mot omvärlden. Nya gator och stråk genom planområdet bidrar till Gamlestadens stadsväv och blir viktiga länkar mot Säveån. Den omfattande förändringen av Kv. Gösen kommer att skapa ett nytt landskap, där nya bostäder och verksamheter innebär fler människor och rörelser över dygnet.

Detaljplanen möjliggör olika upplåtelseformer och bostadsstorlekar i flerbostadshus. Gamlestaden saknar i regel större bostäder vilket de nya kvarteren har en möjlighet att komplettera med. Bostäder där man kan bo kvar länge innebär att barn inte behöver byta grannkompisar, förskola eller social kontext vid en nödvändig flytt. Bostäder för äldre är ett viktigt komplement.

Ur ett barnperspektiv är tät blandstad en utmanande miljö att navigera i och platser och ytor för barn ska samsas med tät bebyggelse. Att bo i flerbostadshus med delade bostadsgårdar, utmaningar med buller och solljus i kombination med en intensiv stadsmiljö gör att ytor för barn behöver prioriteras genom hela processen för att skapa en fungerande livsmiljö för barn och unga.

Detaljplanen inkluderar nya förskoleavdelningar. Ytkraven för skolgårdarna från Boverket och Göteborgs stads ramprogram har varit svåra att uppfylla och bygger nu på kompromisser mellan ett minskat antal avdelningar och viss samnyttjande med bostadsgårdar. Elevantalet kan inte öka då gårdarna inte räcker till och resurser behöver finnas för utflykter.

Detaljplanen möjliggör bostadsgårdar med en buller- och vindskyddad miljö för de boende. Dock ligger de ovanpå garage vilket innebär utmaningar med stora träd, växtlighet och att förankra lekutrustning. De två gårdar som kan behöva dela yta med förskolegårdar har en stor utmaning i att ge plats till alla. Förskolegården genererar mycket ljud på dagtid vilket kan störa de boende. Samspelet mellan en förskolegård och bostadsgård kräver väldigt noga planering för att kunna vara en värdefull miljö för båda grupper.

Det kulturhistoriska arvet kan föras vidare till kommande generationer genom bevarande och utveckling av de industribyggnader som skyddas av detaljplanen. De byggnader som rivs tar med sig delar av historien vilket kan vara känsligt för en lokal identitet och historiebeteckningen kan behöva återupplivas på nytt. Det finns mycket identitetsmarkörer och material att spara, i stort och smått. Från gatustråk till hus, skyltar, foton, dekorationer eller ljussättning. De nya husens arkitektur blir avgörande för hur de samspelar med den befintliga identiteten.

Tillgången till Säveån genom en ny parkmiljö stärker åns roll i Gamlestaden vilket gynnar inte bara de boende inom planområdet utan hela Gamlestaden. Ett säkert sätt för barn att vistas vid vattnet behövs.

I en övergripande skala har detaljplanen möjliggjort för en socialt fungerande stadsdel, men det finns målkonflikter mellan hög exploatering och att få bostäder för många och samtidigt skapa rymliga hälsosamma stadsmiljöer med plats för förskolegårdar, grönska och rekreation. Många utmaningar kvarstår och kommande planering, byggnation och till sist förvaltning och vidareutveckling kommer alla behöva hålla fokus på sociala värden och kvaliteter för att säkerställa en hållbar livsmiljö i kv. Gösen. Detaljplanen sätter ramarna men genomförandefasen avgör om kv. Gösen blir en stadsdel som fungerar för hela livet.

KÄLLOR

Utredningar inom planarbetet:

- SKF-området, kvarteret Gösen Kulturmiljöunderlag, Melica 2010
- Trafik- och industribullerutredning inför detaljplan, Akustikforum 2023
- Luftutredning för kvarteret Gösen, Cowi 2022

Gällande kommunala frågor utanför detaljplan:

- "Jakten på Rörelsemönstret" Dialogprojekt i Gamlestan 2016
- Ramprogram för förskole- och skolbyggnader i Göteborg

Statistik:

- SCB: Hyra i hyreslägenheter efter stadsdelsområden i storstäder. År 2016 - 2021 (https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BO__BO0406__BO0406E/BO0406Tab02/)

Bildkällor:

- Framsida: Liljewall
- Kapitelsida Social konsekvensanalys: Tom Barrett, Unsplash
- Kapitelsida Barnkonsekvensanalys: Jonathan Borba, Unsplash
- Kapitelsida Slutsats: Liljewall